Nr. 177. — Rok 6. Dziś 8 stron Cena 15 groszy

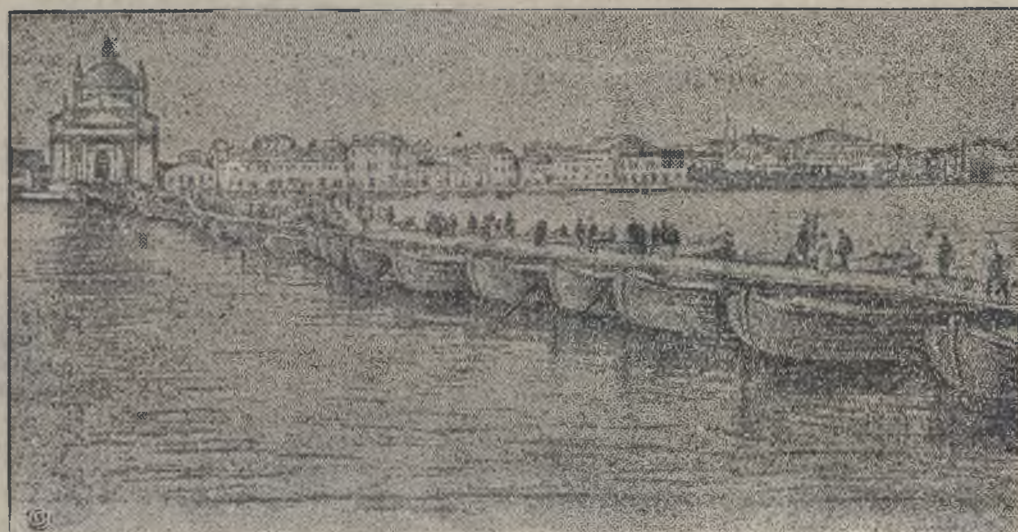
GŁOS POMORSKI

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji 2,50 zł, w agenturach miejscowych miesięcznie 2,55 zł, przez pocztę przy zamówieniu przez ekspedycję naszą 2,76 zł, wprost na poczcie lub u listowego miesięcznie 2,86 zł, kwartalnie 8,58 zł, dla Wolnego Miasta Gdańska 2,76 złotych, — pod opaską w Polsce 4,20 zł, do Gdańska 4,45 złotych, do Francji 15 fr. (z wysyłką co drugi dzień 13 franków,) do Anglii 5 shil., do Stanów Zjednoczonych 80 centów. W razie nieprzewidzianych wypadków, jak strajki, przeszkody techniczne itd, prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów lub zwrotu prenumeraty.

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29 — **Grudziądz**, czwartek, dnia 5-go sierpnia 1926. — Telefon nr. 50 i 51

Masowe aresztowania i rewizje w Moskwie.
W Petersburgu rozpoczęły się starcia zbrojne.
Bunt wojsk czerwonych w Tule.

Święto Zbawiciela w Wenecji. Nadzwyczaj uroczyście obchodzi corocznie Wenecja Święto Zbawiciela Wszyscy — świątecznie przystrojeni gromadnie płyną kanałem Gindecca i zbierają się wokół 800 m. długiego mostu pontonowego, prowadzącego bezpośrednio do kościoła Zbawiciela. Kościół Zbawiciela zbudowany został w roku 1578. Zdjęcie nasze przedstawia most pontonowy ponad kanałem Gindecca w Wenecji.

W dzisiejszym numerze „Głosu":

Minister Zalewski jedzie do Genewy.

Warszawa, 4. 8. Na wrześniowej sesji Ligi Narodów interesów Polski bronić będzie minister Spraw Zagranicznych, p. Zaleski, który uda się do Genewy w towarzystwie dyrektora departamentu, p. Jackowskiego. Obowiązki ministra Spraw Zagranicznych pełnić będzie w czasie nieobecności p. Zaleskiego, podsekretarz stanu, p. Knoll.

Spór konstytucyjny pomiędzy marszałkami Senatu i Sejmu.

Warszawa, 4. 8. Z powodu nieprzewidzianych wyników wczorajszego głosowania w sejmie nad projektem ustawy o zmianie konstytucji, p. marszałek Senatu Trąmpczyński złożył wczoraj późnym wieczorem wizytę p. Prezydentowi Rzeczypospolitej i na dłuższej konferencji wyłuszczył mu stanowisko senatu co do art. 44 konstytucji.

Wczoraj odbyła się u p. premjera Bartla konferencja w tej samej sprawie, w której to konferencji uczestniczyli p. marszałek senatu Trąmpczyński i p. minister Makowski.

Zatarg wynikł z powodu odrzucenia poprawki senatu do art. 44. O poprawce tej, będącej organiczną częścią art. 44, Sejm twierdzi, że jest ona jedynie poprawką, zmieniającą myśl ostatniego tego artykułu, w którym Senat upomina się o prawo rozważania rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej i o prawo ich uchylania.

Warszawa, 4. 8. W konferencji, która odbyła się w związku z konfliktem istniejącym pomiędzy marszałkiem Sejmu a marszałkiem Senatu w obecności ministra sprawiedliwości Makowskiego wyjaśniło się, iż rząd podziela punkt widzenia, reprezentowany przez marszałka Rataja.

Niektóre z pism dzisiejszych komentują stanowisko rządu, jako wrogie w stosunku do Senatu.

Ważnem jest, jakie stanowisko zajmie Prezydent Rzeczypospolitej, od którego zależy natychmiastowe ogłoszenie ustawy o brzemieniu uchwalonem prze Sejm.

Watrszawa, 4. 8. Do tezy marszałka Rataja w sprawie ostatniego konfliktu pomiędzy marszałkiem Sejmu a marszałkiem Senatu, przyłączył się premjer Bartel. Rozeszła się o tem wiadomość, po konferencji jaką odbył marszałek Trąmpczyński z premjerem Bartlem i ministrem sprawiedliwości Makowskim.

Przedsmak rewolucji w Meksyku.
Znowu masonerja wywołała bratobójcze walki.

Meksyk, 3. 8. Dotychczas podczas zaburzeń utraciło **życie 26 osób** razem z kobietami i dziećmi.

Londyn, 3. 8. Z Meksyku donoszą: Odkryto tu w wielu punktach miasta **tajne składy broni i wielkie ilości amunicji.** Policja broń skonfiskowała.

W mieście **przeważna część lokalów publicznych** zamknięta z powodu bojkotowania ich przez katolików.

Nowy Jork, 3. 8. „New York Herald" donosi z Brownsville (Texas), że wielu byłych leaderów meksykańskich gromadzi ludzi i amunicję w celu skorzystania z obecnych zaburzeń i **wywołania w Meksyku rewolucji.**

Wyzwolona z teroru lewicy Francja odradza się dzięki rządowi jedności narodowej.

Paryż, 3. 8. (AW.) Szybsze, niż się spodziewano uchwalenie zaproponowanej przez Poincaré'go ustawy finansowej oraz podwyższenie stopy procentowej przez Bank Francuski, wywołały nową zwyżkę franka. Funt jeszcze w sobotę notowany według kursu 199½ — w dniu wczorajszym na początku giełdy kupowany był po 189, w trakcie jej trwania podniósł się na 190, przy zamknięciu jednak operacyj giełdowych spadł silnie ustalając się na kursie 184¼.

JESZCZE JEDNA ZMIANA WOJEWODY.

Warszawa, 4. 8. Wojewoda wołyński p. Dębski ustąpi prawdopodobnie w najbliższym czasie ze swego stanowiska. Następcą jego ma pozostać p. Władysław Mech, były szef departamentu w ministerstwie pracy i opieki społecznej i były tymczasowy wojewoda łódzki.

Czy wychodźcom polskim we Francji grozi bezrobocie?

Obecna sytuacja przemysłu francuskiego. — Niema bezrobotnych we Francji. — Jakie będą następstwa stabilizacji franka. — Wieś francuska jako teren osadniczy dla polskich wychodźców. — Potrzeba odpowiedniej akcji.

(Od własn. korespondenta „Głosu Pom.").

Paryż, w lipcu 1926 r.

Francja przechodzi ciężki kryzys finansowy. Fakt ten nie ulega wątpliwości. W chwili, gdy frank podlega tak gwałtownym wahaniom, że kurs dolara mógł dojść do 50, sytuacja wydaje się niesłychanie poważna, a może nawet beznadziejna.

Polska ze szczególnem zainteresowaniem patrzy na to, co dzieje się we Francji. Chodzi przecież o sojuszniczkę, której losy Polakom nie są obojętne, pozatem jednakże niejeden z troską pomyśli o tem, co będzie z półmiljonową rzeszą wychodźców polskich we Francji, jeżeli kryzys trwać będzie w dalszym ciągu. Czy Francja tym setkom tysięcy Polaków będzie mogła dawać pracę i nadal, czy też wychodźcy może już niedługo pozostaną bez pracy i będą zmuszeni powrócić do Polski?

Trzeba mieć na uwadze dwie rzeczy: Jak przedstawia się rynek pracy we Francji obecnie i jak będzie się przedstawiał po ustabilizowaniu franka?

Francuskie ministerstwo pracy ogłosiło w tych dniach statystykę zatrudnienia robotników we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego. Według tej statystyki sytuacja na francuskim rynku pracy przedstawia się niezwykle pomyślnie. Francja jest jedynym krajem w Europie, w którym prawie wcale, czy też wogóle niema bezrobotnych. Wprawdzie stwierdzono w dniu 10-go lipca br. na terenie całej Francji 369 bezrobotnych, z tego 62 w Paryżu, ale cyfra ta nie posiada oczywiście żadnego znaczenia. I tych bezrobotnych nie byłoby, gdyby strajk angielski nie był zmusił pewną ilość robotników portowych w Rouen i Bordeaux do przymusowego świętowania. Rynek pracy we Francji nietylko nie doznaje pogorszenia, ale nawet poprawia się stale. Urzędy Pośrednictwa Pracy ulokowały w czerwcu br. w rozmaitych miejscach pracy 8 000 osób więcej, niż w czerwcu roku ubiegłego. W lipcu zapotrzebowanie rąk do pracy jest jeszcze wyższe.

Wspomniana statystyka stwierdza, że w poszczególnych dziedzinach życia przemysłowego sytuacja jest normalna względnie zadowalniająca. Nas interesuje głównie górnictwo, hutnictwo i budownictwo, w których to gałęziach przemysłu zatrudnieni są robotnicy polscy.

W przemyśle górniczym w północnej Francji sytutacja jest normalna. Na razie nie przyjmuje się dalszych robotników, ale nie słyszy się twierdzeń, że liczba zatrudnionych jest za wysoka. Pracuje tam około 100 tysięcy górników polskich.

Przemysł węglowy we Francji wschodniej przyjmuje nawet obecnie jeszcze robotników obcokrajow

ców, jakkolwiek w ograniczonej ilości. Natomiast kopalnie rudy żelaznej we wschodniej Francji mogą jeszcze przyjąć około 80 tysięcy robotników.

Sytuację w przemyśle hutniczym określa się jako „bardzo zadowalającą". Ilość robotników jednakże na razie jest wystarczająca.

W budownictwie sytuacja jest normalna.

Mimochodem wspomnijmy tylko o rolnictwie, gdzie może jeszcze znaleźć pracę nie mniej jak 800 tysięcy osób.

Jeżeli się zważy, że w Niemczech jest obecnie przeszło 1 700 000 bezrobotnych, a w Anglji przeszło 1 600 000, (nie licząc strajkujących górników), to sytuacja Francji pod tym względem przynajmniej jest godną pozazdroszczenia.

Przypomnijmy sobie jednak, że we Francji nie zawsze tak było. Francja również miała już swój kryzys bezrobocia. W roku 1921 było we Francji 91 000 wspieranych przez państwo bezrobotnych.

Czy kryzys ten powróci? Czy zamierzana stabilizacja franka pociągnie za sobą kryzys bezrobocia?

Nad kwestją tą francuskie koła gospodarcze poważnie się zastanawiały. Wyniki tych zastanawiań na szczęście nie są zbyt niepokojące. Jeżeli chodzi zwłaszcza o te gałęzie przemysłu, w których zatrudniona jest olbrzymia większość Polaków, a więc węgiel i ruda żelazna, to według zgodnych oświadczeń kompetentnych kół bezrobocia nie należy się obawiać. Francja, jak dotąd, pokrywa swoje zapotrzebowanie na węgiel tylko w 60 procent własną produkcją, resztę zapotrzebowania pokrywa zagranica. W razie grożącego bezrobocia należy przypuszczać, że ograniczono by przedewszystkiem import węgla. To samo odnosi się do rudy żelaznej, której produkcja może być raczej zwiększona. Gorzej przedstawiałaby się sytuacja w hutnictwie i w innych działach przemysłu. Tu bezrobocie przybrałoby prawdopodobnie dosyć poważne rozmiary. W każdym razie więc odpowiedzialne czynniki polskie możliwego przyszłego bezrobocia we Francji, powinny poświęcić jaknajwięcej uwagi, bowiem ostatecznie nawet w górnictwie niespodzianki nie są wykluczone.

Terenem we Francji, na który możnaby skierować nie tylko tysiące bezrobotnych wychodźców, ale setki tysięcy robotników polskich, jest rola. Francja, jak wiadomo, co do obszaru, jest większa od Niemiec, a jednak posiada około 25 miljonów mieszkańców mniej niż Niemcy. Ten jeden fakt dowodzi, że Francja może przyjąć olbrzymie masy imigrantów, gdyż niema widoków, żeby kraj zaludnił się przez odpowiednie pomnożenie się Francuzów. Wyludniona jest głównie wieś. Tu mogłoby się osiedlić setki tysięcy wychodźców polskich. Niestety, jak dotąd, brak celowej akcji kolonizacyjnej, a w międzyczasie najlepszą ziemię, jaką rozporządza Europa, odbierają Włosi, którzy zaludnili i zaludniają olbrzymie tereny południowej Francji. Ponieważ Polska, niezależnie od tego, jak ukształtują się jej warunki gospodarcze, na długi czas jeszcze pozostanie krajem emigracyjnym, przeto tak doskonałemu terenowi emigracyjnemu, jakim jest Francja, należałoby poświęcić jaknajwięcej uwagi, w każdym razie więcej, niż terenom zamorskim, jak Brazylja, Kanada itp. Jest to pożądanem nie tylko w interesie wychodźców polskich we Francji, ale także w interesie tych setek tysięcy bezrobotnych, którym kraj nie może dać pracy.

P. Kowalski.

Zniesienie ministerstwa robót publicznych.

Warszawa, 2. 8. P. Minister Robót Publicznych prof. Broniewski zaznajomił przedstawicieli pism z pogiądami, któremi kierowała się Rada Ministrów, uchwalając zniesienie Ministerstwa Robót Publicznych.

P. Minister Broniewski zaznaczył, że dotychczasowa działalność Ministerstwa R. P. była niezmiernie nikła, co spowodowało, że inne ministerstwa zaczęły prowadzić roboty budowlane na rachunek własny. Powodem takiego stanu rzeczy była okoliczność, iż Ministerstwo R. P., jako deficytowe, było lekceważone i jeśli chodziło o zmniejszenie budżetu państwowego, przedewszystkiem obcinano budżet M. R. P.

Rząd zamierza obecnie połączyć główne działy Ministerstwa Robót Publicznych z Ministerstwem Kolei, tworząc Ministerstwo Komunikacji samowystarczalne budżetowo. Na czele działów Ministerstwa staną mają wybitni fachowcy.

Do Ministerstwa komunikacji, poza działami kolejowemi, włączona będzie Główna Dyrekcja Poczt i Telegrafów oraz Podsekretarjat Stanu, złożony z Departamentów: Drogowego i Wodnego. Powstanie tą drogą wielka instytucja, zatrudniająca około 250 tys. pracowników. Drogą przenoszenia zbędnych w kolejnictwie urzędników na budowę dróg wodnych, budowa ta będzie mogła szybciej posunąć się naprzód.

Departament Budowlany Ministerstwa R. P. będzie połączony z M. S. W. Wydział Elektryczny wejdzie w skład Ministerstw Przemysłu i Handlu natomiast Departament Żeglugi Morskiej Ministerstwa Przem. i Handlu przejdzie do Ministerstwa Komunikacji wraz z zarządem Budowy Portu w Gdyni.

Dział geodezyjny ulegnie gruntownej reorganizacji. Wydziały pomiarowe Ministerstwa Skarbu i Ministerstwa Reform Rolnych połączą się pod kierownictwem Ministerstwa Reform Rolnych.

Dział triangulacyjny Ministerstwa R. P. razem z Wojskowym Instytutem Topograficznym utworzą Państwowy Instytut Topograficzny pod zarządem M. S. Wojsk.

Okręgowe Dyrekcje M. Robót Publicznych zostaną przekształcone na wydziały techniczne przy Województwach i pozostawać będą na etacie Ministerstwa Komunikacji. Inżynierzy powiatowi będą jednocześnie pełnili obowiązki inżynierów Samorządowych.

Jednocześnie, p. Minister Broniewski zapowiedział zwiększenie budżetu różnych działów, obecnie wchodzących w skład Ministerstwa Robót Publicznych.

Komuniści gwałcą wolność pracy.

Nowe zaostrzenia się sytuacji strajkowej w Anglji.

Londyn, 3. 8. (AW.) Agitacja sekretarza generalnego federacji górników angielskich Cooka w Warwickshire, okręgu węglowym w środkowej Anglji, doprowadziła do porzucenia przez znaczną część robotników którzy już powrócili do pracy, roboty w kopalniach i ponownego strajku znacznych grup robotniczych.

Z ogólnej ilości 11 000 robotników, którzy wznowili prace, powróciło do strajku około 7 000, przyczem było skonstatowane **wypadki terroru.**

W związku z tem w kołach rządowych projektowane jest przedsięwzięcie zarządzeń represyjnych wobec Cooka, któremu zarzucane jest gwałcenie wolności pracy.

Londyn, 3. 8. (AW.) Komitet strajkujących górników wyłoniony specjalnie do rozpatrzenia sprawy propozycji kompromisowych, zgłoszonych przez duchowieństwo, **obraduje nieustannie.** Przewaga przychyla się na stronę zwolenników dalszego kontynuowania strajku, tak, że **szanse rychłej likwidacji strajku są obecnie bardzo małe.**

Powstanie w Syrji wybucha nowym płomieniem.

Paryż, 3. 8. (AW.) Sytuacja w Syrji uległa ponownie pewnemu pogorszeniu. W okolicach Damaszku **wynikły krwawe starcia** między druzami, a oddziałami francuskiemi. Starcia te trwają na wschód i południowy wschód od Damaszku, przyczem obie strony poniosły bardzo **znaczne straty.**

Druzowie szeroko zastosowali **w bitwach kawalerję druzyjską,** która ostatnio skoncentrowana była w okolicach leżących nad granicą palestyńską i po dłuższym wypoczynku dopiero teraz wzięła udział w walkach.

Kawalerji tej udało się w dniu wczorajszym otoczyć **oddział francuskiej piechoty, który wybity został niemal do nogi.**

Krwawy przebieg walk w Chinach.

Pekin, 3. 8. (AW.) Na froncie południowym wojska gen. Wu przeszły do **ogólnego kontrataku,** dążąc do opanowania przyczółków mostowych na rzece Jan Tse Kjang. Zwłaszcza zacięte walki toczą się w okolicach Jan Lau Tun, które parokrotnie przechodziło z rąk do rąk. Na innych punktach frontu wojska kantońskie przy pomocy gwałtownego ognia **artylerji i kulomiotów** udaremniły próby oddziałów pekińskich sforsowania rzeki Jan Tse Kjang.

Jednocześnie rozpoczęła się akcja wojskowa Sun Czuan Fana, dyktatora 6-ciu prowincji Chin Południowych przeciwko wojskom kantońskim. Walki rozpoczęły się już i objęły prowincję Kjang Si,, przyczem wojska 6ciu prowincji starają się atakować w kierunku na Czang Sza dla odcięcia armji kantońskiej od jej bazy wojskowej.

Sytuacja w Chinach południowych dla probolszewickiego rządu kantońskiego uważana jest za bardzo ciężką mimo wystąpienia gubernatora Cze Kjang po stronie rządu kantońskiego.

Pekin, 3. 8. (AW.) Kontrakcja gen. Wu na froncie nańkouskim **załamała się** powtórnie dzięki nowym zdradom kilku pułkowników chińskich, których podejrzewają o przekupienie ich przez Sowiety. Na skutek przejścia kilku oddziałów w liczbie 8 tysięcy ludzi na stronę armji narodowej na froncie pomiędzy linją kolejową kałgańsko-pekińską, a rzeką Hun Ha, wojska pekińskie zmuszone były do wycofania się w kierunku południowo - wschodnim, opuszczenia szeregu wsi, leżących o **35 klm.** od Pekinu po obu stronach linji kolejowej na Kałgan.

Moskwa podsyca chińską wojnę domową.

Japonja zamierza zająć się przywróceniem porządku.

Tokjo, 3. 8. (AW.) Kierownik delegacji japońskiej na konferencję celną w Pekinie Hijoki, który tu przybył przed kilku dniami, udzielił współpracownikom pism swych opinji o stanie wewnętrznym Chin.

P. Hijoki zauważył, że ostatni rozłam między marszałkami Wu-Pei-Fu i Czang-Tso-Linem **pogmatwał bardzo chińską wojnę domową.** Elementy probolszewickie, posiadając ze strony państw S. S. S. R. (Bolszewji) wszechstronną pomoc, starają się wykorzystać wytworzoną w Chinach konjunkturę **w kierunku podporządkowania Chin pod władzę czerwonego imperjalizmu.**

Stosunki gospodarcze między Japonją a Chinami nie będą mogły być normalne, dopóki trwa stan obecny. Ponieważ szkodzi on interesom japońskim, **Japonja w porozumieniu z innemi państwami poważnie się zastanowi nad sposobem likwidacji anarchji chińskiej.**

ZAPRZECZENIE.

Warszawa, 4. 8. Z kół zbliżonych do prezydjum rady ministrów zaprzeczają pogłoskom o zamierzonej dymisji wojewody Pomorskiego dr. Wachowiaka.

SKANDAL NA WZÓR AMERYKAŃSKI.

Kopenhaga, 3. 8. (AW.) Podczas przyjęcia wojskowych okrętów Szwecji w porcie tutejszym ujawniony został fakt, który przyjął rozmiary skandalu. Oto przed wyruszeniem okrętów szwedzkich do Malmoe urzędnicy celni przychwycili na krążowniku Iris wielką kontrabandę alkoholu z 340 butelek Whiski, 14 000 cygar i papierosów itd. Kontrabanda została skonfiskowana, przyczem zarządzono surowe śledztwo.

SOWIETY A ANGLJA.

Londyn, 3. 8. (AW.) Wiadomość o powrocie **Krasina** na stanowisko przedstawiciela Sowietów **w Londynie** wywołała powszechne zainteresowanie. Wiążą to z pozostaniem Rakowskiego na placówce paryskiej, co mogłoby świadczyć o bardziej **pojednawczych dążeniach w polityce** zagranicznej Sowietów.

NA 15 SZPIEGÓW 12 ŻYDÓW.

Przed dwoma tygodniami donosiliśmy o wykryciu afery szpiegowskiej w Głębokiem (Kresy wschodnie). Aresztowano wówczas 15 osób, w tem 3 białorusinów i 12 żydów. Afera szpiegowska kierowaną była przez „pogranodel" którego głównym członkiem był Ordeniec. Przy szpiegostwie uprawiano dywersję i agitację. Obfity materjał, odebrany przy wykryciu afery, pozwolił na dalszą likwidację niebezpiecznej szajki. Ostatnio aresztowano dalsze organizacje w miejscowościach Królewszczyzna i Tumiłowice. Obie te placówki uprawiały szpiegostwo, badając tajemnice polskich połączeń kolejowych, tudzież urządzenia telefoniczne i telegraficzne, jak również studiując system łączności na wypadek wojny. Aresztowano dalszych 18 osób.

ANTYSEMITYZM W NIEMCZECH.

Niemiecka gazeta „Welt am Montag" zamieszcza następującą ciekawą wiadomość o tem, że władzy udało się odkryć tajne towarzystwo antysemickie, które miało na celu zorganizowanie planowej organizacji bojkotu w Niemczech. Jak pismo zapewnia, w sam. Berlinie 112 firm popierało materjalnie powyższy gospodarczy bojkot.

Na czele tej organizacji stanął niejaki p. Baitten. Organizacja nosiła nazwę „Niemieckie braterstwo celem zwalczenia żydowskiej solidarności". Organizacja nosiła się z planem wyznaczenia po 2 mężów zaufania w 3 tysiącach miast. „Welt am Montag" ogłasza listę adwokatów, którzy byli członkami organizacji bojkotu. Spodziewają się, że wkrótce ujawnią się inne szczegóły planów w sprawie antysemickiej organizacji.

Z różnych stron.

— **A jednak.** Z Rzymu donoszą, że wbrew **poprzednim** informacjom fakt zaręczyn między carem bułgarskim Borysem a córką króla włoskiego Giovanną można uważać za fakt dokonany.

— **Burze w południowej Ameryce.** Ostatnie burze w Chile spowodowały śmierć **50 osób.** Szkody obliczają na wiele milionów dolarów.

— **Spisek w Arabji.** „Times" donosi z Basran że według doniesienia z Mekki wykryto tam przed kilku dniami **spisek na króla wahabitów Ibn Sauda.** Spiskowcami byli krewni króla. **Zostali oni już straceni.**

— **Wzrost pijaństwa w Rosji.** Oficjalna statystyka stwierdza ogromny wzrost pijaństwa w Rosji. W październiku ub. roku sprzedano na Ukrainie wódki za 4.230.000 rubli, w styczniu 1926 r. za cały milj. więcej, w lutym za 250 000 rubli więcej. Głównymi konsumentami są miasta, posiadające robotniczą ludność.

— **Protest kobiet ukraińskich.** Lwowski dziennik ukraiński „Diło" donosi, że Rada Narodowa kobiet ukraińskich grupująca w sobie cały szereg organizacji kobiecych wydała protest przeciwko insynuacjom w stosunku do ukraińskiego rządu ludowego, jakie stosują żydzi w związku z zamordowaniem Semena Petlury przez żyda Szwarcbarda.

— **Powódź w Japonji.** Z Tokio donoszą, że skutkiem ostatniej powodzi zniszczone zostało 33 000 morgów ryżu a w katastrofie powodzi zatonęło przeszło **300 osób.** Około 1700 domów zostało zburzonych przez wodę. Szkody wynoszą około $1\frac{1}{2}$ miljona dolarów.

— **Zazdrości godna Francja. W czasie odbytej narady francusko-belgijskiej, ministrowie belgijscy gratulowali Poincaremu energji, z jaką podjął swe zarządzenia w sprawach finansowych.**

— **Powodzie na Litwie i Łotwie.** W północnej części Kowieńszczyzny i południowej części Kurlandji nastąpiły ostatnio na skutek ulewnych deszczy olbrzymie powodzie. Mieszkańcy zmuszeni sa opuszczać siedziby, przenosząc się do wyżej położonych okolic. Zasiewy w wielu miejscach są zupełnie zniszczone.

— **Zamach w Barcelonie (Hiszpanja).** Anarchista Masachs Torrent usiłował dokonać zamachu na gen Primo de Riverę. **Rzucił** on mianowicie sztylet w kierunku zamkniętego samochodu, w którym jechał gen. Primo de Rivera. Nikt z pośród osób, jadących samochodem nie został raniony. Sprawcę zamachu natychmiast aresztowano.

— **Ofiary huraganu.** Szalejący na wyspach Bahamskich huragan spowodował śmierć około 400 osób.

— **Pomnik prezydenta Masaryka.** Dzisiaj odbyła się w Pilznie uroczystość odsłonięcia pomnika Masaryka.

Masowe aresztowania w Moskwie.

Moskwa, 3. 8. (AW.) W dniu wczorajszym miejscowe G. P. U. wydało szereg daleko idących zarządzeń represyjnych, skierowanych przeciwko opozycji. W szczególności represje dotknęły sfery wojskowe, które oddawna już podejrzewane były o kontakt z Trockim i jego zwolennikami. Wielkie rozmiary przybrały aresztowania w wydz. politycznym armji, gdzie **aresztowano przeszło setkę instruktorów politycznych i kilkunastu czerwonych oficerów zawodowych.**

Aresztowania objęły nawet **żołnierzy** tutejszego **garnizonu armji czerwonej,** przyczem **dwa pułki krasnoarmiejskie otrzymały rozkaz wymaszerowania** z Moskwy do Smoleńska, **jeden oddział w liczbie 120 ludzi został rozbrojony,** pozatem według wskazówek agentów G. P. U. rozsianych po różnych pułkach, **aresztowano kilkudziesięciu żołnierzy armji czerwonej.**

Trzy grupy uczestników wyższej szkoły wojskowej w Moskwie zostały rozbrojone, przyczem większość rozbrojonych otrzymała listy zwalniające ich z obowiązków uczestników kursu.

Dalej aresztowania objęły **urząd telegrafu, radiostacji, fabryki przemysłu wojennego w Moskwie** i okolicach oraz kilkunastu urzędników moskiewskiej centrali kolejowej. Na Hodynce znajdują się w tej chwili **3 samochody pancerne,** co świadczy o obawie władz moskiewskich przed wybuchem natychmiastowych demonstracyj zbrojnych opozycji jako kontrakcji w stosunku do masowych aresztowań.

Krwawa walka z opozycją w Petersburgu.

Moskwa, 3. 8. (AW.) Sensację w tutejszych kołach komunistycznych wywołała wczoraj wiadomość otrzymana z Leningradu o wykryciu **nielegalnej drukarni, należącej do opozycji Zinowjewa.** Drukarnia wykonywała druk całej masy odezw, broszur, książek, krytykujących działalność sfer kierujących partją komunistyczną. Drukarnia posiadała ochronę jednego z oddziałów garnizonu w Leningradzie.

W chwili wykrycia drukarni znajdowało się w jej pobliżu **30 uzbrojonych zinowjewowców.** Pomiędzy prowadzącemi rewizję wysłannikami G. P. U., a żołnierzami **doszło do zbrojnego starcia,** przyczem w wyniku strzelaniny **zabito 3 żołnierzy i jednego agenta G. P. U.** Przy starciu **rannych zostało kilku zecerów** drukarni.

Wybuch powstania w Tule.

Moskwa, 3. 8. (AW.) Donoszą tu z Tuły, iż wybuchł tam **bunt brygady międzynarodowej,** do której przyłączyły się trzy pułki miejscowego garnizonu.

Dzięki zdradzie jednego z kierowników buntu, G. P. U. udało się **na czas ściągnąć posiłki wojskowe, przy pomocy których zbuntowani zostali rozbrojeni.**

W czasie rozbrajania **doszło w kilku wypadkach do poważniejszych starć.**

W okręgu tulskim sytuacja przez władze nie jest w tym stopniu opanowana. **W miastach powiatowych wybuchło bowiem kilka powstań.** Tulska G. P. U. zarządziła środki dla zgniecenia powstania.

Nastroje w Petersburgu i Kronsztacie.

Moskwa, 3.8. (AW.) Jak donoszą tu z Leningradu, nastrój w mieście w związku z wykryciem nielegalnej drukarni Zinowjewa, jest **wyjątkowo naprężony.** Miejscowe G. P. U. nie czuje się, jak widać, zbyt silnie, gdyż po wykryciu tajnej drukarni, nie wydało zarządzeń represyjnych. — Po mieście krążą pogłoski, że G. P. U. oczekuje na przybycie wiernych rzadowi oddziałów z Moskwy i wówczas dopiero wystąpi agresywnie.

W związku z tem oczekują **lada chwila wystąpienia przychylnej dla Zinowjewa części garnizonu.** Po stronie opozycji, jak sądzą z nastrojów, opowiedzieli się z wyjątkiem części tutejszego garnizonu, **marynarze, bojówki młodzieży komunistycznej i bezrobotni.**

Moskwa, 3. 8. (AW.) Jak donoszą z Leningradu, **komunikacja** między tem miastem a **Kronstadtem** jest od wczoraj wieczorem **przerwana.** W każdym razie wiadomem jest, że **w Kronstadzie panuje nastrój silnego wzburzenia.** Bubnow zarządził, aby perjodyczne wycieczki robotnicze organizowane do Kronstadu dla zaznajomienia się robotników z budową floty czerwonej, zostały zawieszone.

Wykrycie broni i amunicji.

Moskwa, 3. 8. (AW.) W okolicach Moskwy w jednej z willi podmiejskich znaleziony został skład broni i amunicji, który, jak stwierdzono, należał do opozycyjnie nastrojonych zwolenników Trockiego. Wysłany tam oddział G. P. U. zaaresztował kilkunastu mieszkańców willi po przeprowadzeniu rewizji, znajdując w niej szereg dokumentów. Broń została przewieziona do moskiewskiego arsenału.

Ford zabiera się do dzieła.

Waszyngton, 3. 8. (AW.) Donoszą tu z Detroit o **nowej próbie** dokonanej przez znanego właściciela fabryki automobilów **Forda, która może wywołać przełom w lotnictwie.**

Odbyły się **wzloty** próbne zupełnie **nowej konstrukcji samolotów,** dokonanej przez inż. Coppena. **Aparat cały waży zaledwie 150 kg.** Wzlotom przyglądało się grono przemysłowców i przedstawicieli prasy. **Ford osobiście udzielał wyjaśnień** w sprawach budowy samolotu i zapowiedział, iż nowy aparat wprowadzi zasadniczą ewolucję w rozwoju lotnictwa i w krótkim czasie **samoloty będą takim samym masowym produktem, jak fordowskie automobile.**

Sprawca zamachu przejechany przez samochód.

Paryż 3, 8. W sprawie zamachu na Primo de Rivera nadeszły następujące szczegóły.

Sprawcą napadu na premjera jest młody anarchista Sztylet rzucony na premjera był zatruty. Samochód policyjny, który jechał za samochodem premjera wpadł na sprawcę zamachu łamiąc mu nogę.

Generał Primo de Rivera wyszedłszy z samochodu podniósł sztylet i obejrzawszy go wręczył policjantowi.

Najświeższe nowiny z Warszawy.

Z RADY MIEJSKIEJ.

Warszawa, 4. 8. Prezesa rady miejskiej p. Ignacego Balińskiego, który w najbliższych dniach wyjeżdża z Warszawy, zastępować będzie wiceprezes p. Czesław Brzeziński.

WAŚŃ KIN Z MAGISTRATEM.

Warszawa, 4. 8. Pomimo uruchomienia kinoteatrów w Warszawie niema mowy o zlikwidowaniu zatargu pomiędzy właścicielami kin a magistratem. Jest jeszcze szereg punktów spornych.

KAGANIEC NA USTACH PRASY.

Warszawa, 4. 8. Wczoraj skonfiskowanee zostały wydawnictwa: tygodnik „Hasło Narodowe" (organ Ch. Dem.), pozatem broszury komunistyczne „Komuny wolne" oraz jednodniówka Z. M. R.

MASOWA REDUKCJA.

Warszawa, 4. 8. **W ministerstwie spraw wewn. przeprowadzono dalsze redukcje, przyczem ze stanowisk zwolnionych zostało 40 urzędników.**

ZGON WYBITNEGO OBYWATELA.

Warszawa, 4. 8. (Tel. wł.) Wczoraj po dwudniowej chorobie zmarł ś. p. Aleksander Czajewicz, długoletni prezes dyrekcji Tow. Kredytowego m. Warszawy. Zmarły cieszył się w mieście naszem dużem szacunkiem i popularnością.

PROFESOR KEMMERER ZWIEDZI POZNAŃSKIE.

Warszawa, 4. 8. Jutro (we czwartek) prof. Kemmerer i p. Broderick w towarzystwie Radcy Ministerstwa Skarbu p. Taubego i sekretarza profesora Kemmerea p. Settera uda się na kilka dni do Poznania celem zaznajomienia się ze stanem przemysłu i potrzebami finansowemi Wielkopolski.

7 MILJ. ZŁ. NA ROZBUDOWĘ STOLICY.

Komitet rozbudowy m. Warszawy opracował plan inwestcyj budowlanych na rb. i wystąpi do Banku Gospodarstwa Krajowego o pożyczkę na ten cel w wysokości 7 milj. zł. W razie uzyskania tej pożyczki kilka tysięcy bezrobotnych znajdzie zatrudnienie.

—** **SKOK DO WISŁY.** Ze środka mostu Kierbedzia skoczył do Wisły w zamiarze samobójstwa 20-letni Ryszard Jakubowski, kelner. Na ratunek tonącemu pospieszyli łodzia z przystani Komisarjatu Wodnego st. posterunkowy Władysław Sobiszewski i Posterunkowy Jan Słupecki, którzy desperata wyratowali.

—** **ZDERZENIE PAROWOZÓW.** Na stacji Warszawa-Główna w pobliżu przejazdu przy ul. Towarowej zderzyły się dwa manewrujące parowozy. Znajdujący się na jednym z parowozów zwrotniczy, Filip Pańsko.

—** **OD WYDAWNICTWA.** Wywdzięczając się za uznanie jakiem nas darzą Czytelnicy i za coraz szersze powodzenie naszego pisma na całej ziemi pomorskiej, dokładamy starań, aby nietylko powiększyć objętość „Głosu" ale przedewszystkiem wzbogacić i urozmaicić jego treść. Z dalszych w tym kierunku ulepszeń zaznaczamy iż od dzisiejszego numeru wprowadzamy notowania poznańskich cen z targu bydła oraz szereg drobnych zmian na lepsze w dziale kronikarskim. Stopniowo rozszerzamy też dział korespondencyj własnych z różnych okolic Pomorza.

Parawanowe metody polityki sowieckiej.

(Korespondencja własna).

Londyn, w lipcu 1926 r.

Kilkakrotnie już zabierał Wickham Steed, redaktor „Review of Review" głos w sprawie obecnego strajku górników angielskich. Sumiennie, rzeczowo oświetlał genezę istniejącego konfliktu, bezstronnie analizował stanowisko przedsiębiorców i żądania robotników. Nie skrywał bynajmniej niepokoju, który go ogarnął w chwili, gdy zatarg przybrał ostrą formę bezrobocia powszechnego, wierzył jednak w ostateczne zwycięstwo „common sens u", swojskiego jego rasie. Ten sam mądry optymizm pozwala mu krytycznie oceniać wartość intensywnego wysiłku, dokonywanego dziś przez Moskwę w celu pogłębienia angielskiego kryzysu socjalnego i nadania mu rewolucyjnego zabarwienia politycznego. Daje on temu przekonaniu wyraz w zwięźle, a wyczerpujaco napisanym artykule pod wymownym nagłówkiem: „Czerwone złoto i czarne djamenty". Ze względu na wybitne kwalifikacje autora, na przenikliwość jego argumentacji oraz na doniosłe znaczenie poruszonego przezeń zagadnienia, zasługują te poglądy na pobieżne chociażby omówienie.

Steed podkreśla z naciskiem wrogie stanowisko, zajęte przez Labour Party wobec demagogicznych poczynań komunistycznych, przeciw którym, bardzo niedwuznacznie i energicznie wypowiedziało się całe społeczeństwo z wyjątkiem pewnego odłamu sowietofilskiego. Opinja publiczna jest tak ważnym czynnikiem w życiu politycznem Anglji, że menerzy tego potężnego skądinąd stronnictwa robotniczego, nie chcąc narażać na szwank swojej popularności, zmuszeni są poddać starannej rewizji dotychczasowe metody propagandy i taktyki partyjnej. Stereotypowe klisze haseł, tworzących podstawy ortodoksyjnego marxizmu i kolektywistycznej ideologji zostaną najprawdopodobniej złożone, chwilowo przynajmniej, w lamusie nieaktualnych doktryn socjalnych. Na konwentyklach syndykatów i związków zawodowych coraz uważniej pod uwagę brana jest koncepcja, opierająca się na dodatnich stronach własności prywatnej, i rozpatrywane są sposoby zastosowania ich w życiu robotniczem. Dyskutowana jest teza, głosząca, że dobrobyt masy pracującej może być znakomicie poprawiony przez odpowiednie zainteresowanie robotników w dochodach zatrudniających ich przedsiębiorstw. O „burżuazyjnej" umysłowości szerokich mas najlepiej świadczy następujący fakt znamienny: siedemnaście miljonów osób, czyli, łącznie z ich rodzinami, większość ludności angielskiej posiada bądź własne domy mieszkalne, bądź też nawet i jedno i drugie. Wobec stale zwiększającej się ilości tych zjawisk, Labour Party niedaleka jest od wniosku, że zwiększ. kontyngentu drobnych kamieniczników i kapitalistów znacznie skuteczniej przyczyni się do powszechnej pomyślności materjalnej, aniżeli rewolucja socjalna, wywołana planową proletaryzacją całego narodu.

O znikomych szansach aktywnego sojuszu pomiędzy „czarnymi djamentami, a czerwonem złotem" sądzić wolno na zasadzie oficjalnej statystyki, ogłoszonej przez komunistów angielskich. W maju roku ubiegłego na 35.000 pracowników, zatrudnionych w 28-miu różnych przedsiębiorstwach londyńskich, było... 239-iu zarejestrowanych członków partji. Tej uderzającej odporności społeczeństwa na propagandę skrajnego socjalizmu przypisać w znacznej części należy odmowną odpowiedź gabinetu na wniosek niektórych członków Izby Gmin, domagający się wymówienia traktatu, zawartego z Moskwą. Niezależnie jednak od tych trafnych argumentów, wyłuszczonych obszernie przez Steeda, istnieją jeszcze inne nie mniej ważkie przyczyny, składające się na umiarkowany ton rządowego oświadczenia. W myśl angielsko-rosyjskiej umowy, rząd sowiecki zobowiązał się uroczyście zaprzestać wszelkiej propagandy bolszewickiej w krajach Imperjum Brytyjskiego oraz powstrzymać się od ingerencji w wewnętrzne sprawy państwa. Warunki tego Moskwa formalnie jaknajściślej przestrzega, o czem niezbicie świadczą wszystkie dokumenty, ogłoszone staraniem For. Office. Lordowie Curzon i Chamberlain zostali spaleni in effigio przed mauzoleum Lenin'a w czasie manifestacji urządzonych przez Trzecią Międzynarodówkę, nigdy zaś z polecenia dzisiejszych władców Kremla. To też dobrze wychowany Cziczerin jaknajkategoryczniej zrzuca z siebie odpowiedzialność za tak jaskrawe nietakty Zinowjewa. Rewolucja socjalna w Anglji, tej złotej epoce ustroju kapitalistycznego, jest wprawdzie naczelnem hasłem programu Marxa, lecz to wchodzi w zakres działalności Kominternu i nie może w niczem obciążać wytwornych dyplomatów czerwonych, skrupulatnie przestrzegających etykiety dworskiej na przyjęciach w Buckingham Palace. Down. Street, wyznawiając normalne stosunki z Rosją, był dokładnie poinformowany o tej podwójnej grze, konsekwentnie uprawianej przez Moskwę. Anglja zawarła traktat z Sowietami, przechodząc w imię ideałów businessowych, nad tą drażliwą kwestją do porządku dzienego. Nie może przeto dziś oficjalnie protestować przeciw filantropijnym" odruchom syndykatów, należących do Trzeciej Międzynarodówki i śpieszącym z pomocą finansową towarzyszom-górnikom. Przykrym skutkom kazuistyki dyplomatycznej zapobiec należy zgoła innymi środkami. Zerwanie z Moskwą nie ukróci bynajmniej propagandy bolszewickiej wewnątrz kraju, zwalczy ją raczej dojrzałość polityczna oraz wyrobienie społeczne narodu, i pod tym wzgl. optymizm Steed'a wydaje się być zupełnie usprawiedliwiony.

— **Olbrzymi pożar lasów w Ameryce.** Urzędowy komunikat głosi, że pożar lasów, który wybuchł 31 lipca w Mount-Idaho, jest największym, jaki kiedykolwiek się zdarzył w Stanach Zjednoczonych. 200 000 akrów lasów jest już zniszczonych, a pożar trwa w dalszym ciągu.

DZIAŁ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY.

Chadecja w obronie włościan i rękodzielników.

Komisja skarbowa Sejmu przedłożyła Sejmowi projekt ustawy o samoistnym podatku wyrównawczym dla pokrycia deficytów budżetowych gmin wiejskich. Tego rodzaju ustawa obowiązywała do 1 stycznia br. tylko na ziemiach b. zaboru rosyjskiego. Komisja skarbowa proponowała ustawę tę rozszerzyć na całą Rzecz pospolitę, a więc obciążyć nowym podatkiem te dzielnice, które dotychczas były od niego wolne, względnie umiały swoje wydatki gmin wiejskich pokryć ze źródeł dotychczasowych.

Dzięki inicjatywie Ch. Dem. projekt Komisji Skarbowej został na razie tylko projektem, bo na wniosek posła Puchałki z Ch. Dem. odesłał projekt do ponownego rozważania do Komisji Skarbowej. W uzasadnieniu swego wniosku wygłosił wnioskodawca następujące przemówienie.

„Wysoka Izbo! Na poprzedniem posiedzeniu z okazji uchwalenia ustawy o samoistnym podatku wyrównawczym dla pokrycia deficytów budżetowych gmin wiejskich. Klub nasz miał zaszczyt postawić wniosek o odesłanie tej ustawy do Komisji Skarbowej w porozumieniu z Komisją Administracyjną, wychodziliśmy bowiem z założenia, że sama ustawa, sam układ ustawy, jest tego rodzaju, że zahacza o szereg innych ustaw już obowiązujących, ponadto ustawa, która dotychczas obowiązywała w jednej dzielnicy, została rozszerzona na inną dzielnicę i wskutek tego wprowadza tam nowy podatek i nowe obciążenie Wniosek nasz jednak został odrzucony. Mimo to jednak dziś ten wniosek ponawiamy, a to z następujących przyczyn: projekt ustawy przedłożonej nam przewiduje mianowicie wprowadzenie a raczej przedłużenie terminu pobierania dodatku na pokrycie niedoborów budżetowych gmin wiejskich, dodatku, który obowiązywał przez parę lat na terenie b. Kongresówki i który od roku stale był przedłużany. Mam wrażenie, że sprawa tego rodzaju powinna być nareszcie uregulowana w sposób stały i trwały. Nie jest rzeczą dopuszczalną, aby niedobory gimn wiejskich były stale regulowane nowelami i aby tym gminom wiejskim nie zapewnić w formie stałych opłat, stałych dochodów, aby mogły swój budżet faktyczny pokrywać.

Pozatem ustawa, która pozwala na pobieranie dodatków na pokrycie niedoborów gmin wiejskich, skończyła się 1 stycznia 1926 r., tymczasem gminy wiejskie nadal bez upoważnienia ustawowego pobierają ten dodatek i w ten sposób, przekroczono ustawę. A władza nadzorcza, jaką jest Ministerstwo Spraw Wewn.- te rzeczy tolerowała, zaś władze skarbowe nic nie miały do powiedzenia. Tego rodzaju sposób postępowania jest niedopuszczalny w państwie praworządnem, którem chce być Polska. Nie mam nic przeciwko temu, że trzeba tu w jakiś sposób uregulować to pokrycie niedoborów gmin wiejskich na terenie b. Kongresówki, ale trzeba tę rzecz uregulować jedną ustawą, tembardziej, że projekt takiej ustawy spoczywa w Sejmie, mianowicie projekt ustawy o uregulowaniu finansów komunalnych. W tej ustawie można będzie także i te rzeczy uregulować i nie dopuścić do tego, ażeby wszelkie nieprawne przekraczania budżetu były tolerowane i akceptowane przez Sejm w formie dodatkowego zatwierdzenia tych wydatków, które budżetami nie były przewidziane.

Pozatem jest jeszcze inna kwestja. W art. 2 projektu omawianej ustawy, dawniejszym trzecim, jest przewidziane, że ten podatek wyrównawczy wolno pobierać od państwowego podatku gruntowego z wyłączeniem jednakże oddzielnego dodatku, przewidzinaego w art. 2 ustawy z 15 czerwca 1923 r., następnie od ceny świadectw przemysłowych i handlowych, ustanowionych ustawą z dnia 10 lipca 1925 r. Na to chcę Wysokiej Izbie zwrócić uwagę, że ustawa o podatku przemysłowym z dnia 15 lipca 1925 r. przewiduje w art. 119 pobieranie dodatków na potrzeby komunalne. Art. ten 119 brzmi, jak następuje: „Związkom komunalnym przysługuje prawo opodatkowania na potrzeby samorządów przedmiotów, podlegających państwowemu podatkowi przemysłowemu tylko w postaci dodatku do tego podatku. Mianowicie: a) o ile chodzi o przedsiębiorstwa i zajęcia podlegające państwowemu podatkowi od obrotu — do wysokości ¼ części tego podatku (a więc 25 proc.), b) nadto od wszystkich przedsiębiorstw i zajęć do wysokości 30 proc. każdocześnie przez Państwo pobieranej ceny świadectw przemysłowych i kart rejestracyjnych". A zatem ustawa przemysłowa najwyraźniej określa wysokość dodatku, jaki może być pobierany od podatku przemysłowego. Tymczasem projekt ustawy nam przedłożonej pozostawia w tym wypadku dowolność, bo tylko określa, że cały niedobór gminy musi być pokryty i że ten niedobór rozkłada się na te rozmaite podatki, więc gruntowy, przemysłowy itd., bez określenia cyfry, do jakiej wysokości może być ten podatek pobierany. Po wsiach mieszkają tysiące samodzielnych rękodzielników, szewców, piekarzy, krawców itd., którzy dotychczas wiedzieli, na co płacą i ile mają płacić, lecz dziś, oczywista rzecz, ten dodatek na pokrycie niedoborów gmin wiejskich może przekroczyć i 100 proc. patentu, jaki ten rękodzielnik opłacał, wogóle ta kwota jest bez żadnego określenia. Pozatem Panowie wiedzą, że położenie tego rodzaju samodzielnego rzemieślnika jest jednak bardzo ciężkie i dalsze obciążanie ich w dzisiejszych warunkach gospodarczych jest prawie niedopuszczalne. Wiemy, że te skargi na dzisiejsze nawet obciążenia bardzo daleko idą i jednak w interesie tych warstw musimy się domagać, żeby ta rzecz była inaczej uregulowana, żeby ich nie obciążano.

Pozatem art. 3 projektu ustawy przewiduje rozciągnięcie obowiązku (głos: Dosyć! Głosować!) — (zaraz skończę) — wprowadzenia tego podatku wyrównawczego również na b. zabór pruski i b. zabór austrjacki. W tych dwóch zaborach istnieje możność pokrywania niedoborów gmin wiejskich na podstawie ustawy z dn. 11. VIII. 1923 r. o tymczasowem uregulowania finansów komunalnych. Ten artykuł mianowicie pozwala gminom wiejskim na pobieranie na pokrywanie swoich potrzeb t. zw. dodatków od lokali tych samych, jakie pobierają gminy miejskie. Otóż ustawa, jaką omawiamy przewiduje skreślenie tego upoważnienia gmin wiejskich do pobierania tego podatku od lokali, a wprowadzenie w tych dwóch dzielnicach podatku wyrównawczego. Podatek wyrównawczy oczywiście jest znacznie wyższy, niż ten podatek od lokali, tem więcej, że podatek od lokali ma określoną normę, bo ustala te normy Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Wskutek tego jest to nowe obciążenie gmin tym podatkiem wyrównawczym, którego dotychczas w Małopolsce i w b. dzielnicy pruskiej nie było.

Z tych względów, uważając całą sprawę za nieprzygotowaną i niedostatecznie przemyślaną w Komisji oraz za nowe obciążenie i za pewnego rodzaju nowelizowanie innych ustaw, już obowiązujących, prosimy o nadesłanie tej ustawy z powrotem do Komisji Skarbowej i Komisji Administracyjnej, która w sprawach administracyjnych ma dużo do powiedzenia. Stawiam przeto odpowiedni wniosek:

„Sejm odsyła projekt ustawy o samoistnym podatku wyrównawczym dla pokrycia deficytów budżetowych gmin wiejskich do połączonych Komisji Skarbowej i Administracyjnej celem ponownego rozpatrzenia".

Gdyby wniosek ten nie uzyskał większości, oświadczam, że Klub nasz będzie głosować przeciw całej ustawie.

Zaległości podatkowe kom. min. Skarbu.

Warszawa, 4. 8. Przy uiszczaniu zaległości podatkowych, termin pobierania ulgowych kar za zwłokę w wysokości 1½ proc. miesięcznie został przedłużony do dnia 15-go bm. włącznie. Przy wpłatach zaś tych zaległości w okresie od dnia 16 do 31 bm. kary za zwłokę będą pobierane w wysokości 2 procent. Dodać należy, że do zaległości wpłacanych przed dniem 1 września br. nie będzie doliczany nadzwyczajny 10 proc. dodatek, leży przeto w interesie samych płatników możliwie szybkie uregulowanie zaległości podatkowych tak rozłożonych na raty jak i nierozłożonych.

Sytuacja na rynku walut i akcyj.

Warszawa, 2. 8. godz. 20-ta. Na prywatnym rynku walut obroty minimalne. Tendencja słaba. Wskutek wzrastających z dnia na dzień zapasów walutowych w Banku Polskim, uważają spekulanci dalsze kontynuowanie gry walutowej chwilowo za niecelowe. Bank Polski bowiem potrafi teraz dzięki silnemu dopływowi walut uregulować w zupełności podaż i popyt na rynku wewnętrznym — a dążenie jego i rządu do stabilizacji złotego nie da spekulacji możności osiągnięcia nawet drobnych zysków. Dzisiaj notowano dolary przed południem 9,07, o godzinie 6-tej popoł. w żądaniu 9,07.5 w płaceniu przy braku odbiorców, dzięki czemu robiono zaledwie minimalne tranzakcje. Ruble złote 4.72.5, co przy partytecie 52,10 odpowiada stosunkowi 9,07 za 1 dolar. Obrót dzienny na giełdzie oficjalnej wyniósł dzisiaj około 205 dolarów. Całe zapotrzebowanie pokrył Bank Polski. Dolar w gotówce notowano 9,04. Dewizy na Nowy York 9,07. Z dewiz europejskich uzyskały znaczną zwyżkę Belgja i Paryż. Złoty w Zurychu 56,50.

Na rynku akcyjnym trwa od niedzieli tendencja mocna. Popyt na wszystkie popularne papiery znaczny. Dzisiejsza oficjalna giełda akcyjna pozostawała pod znakiem zwyżki, którą forsowała kulisa. Bardzo poszukiwane były akcje Banku Polskiego, które uzyskały na zebraniu oficjalnem kurs 77, w popołudniowych obrotach pozagiełdowych zaś 78—79. W godzinach wieczornych wszystkie papiery giełdowe były poszukiwane i uzyskały dalszy przyrost kursów.

Kronika krajowa.

— **URODZAJ CHMIELU W POLSCE.** Podobnie, jak zboże — dopisał w tym roku wskutek korzystnych warunków atmosferycznych — chmiel. Konjunktura dla chmielu również znacznie się poprawiła. Powstał bowiem cały szereg pomniejszych browarów, prócz tego dawne wskutek upalnego lata i stosunkowo bardzo nieznacznych wyjazdów ludności zagranicę rozszerzyły swoją działalność. Za chmiel najlepszy gotowy, płacono 95 dol. loco skład, za gorszy 70 dol. — za chmiel surowy u plantatorów 50 dol. za ctr. Na rynku zawierają tranzakcję tylko na chmiel z zeszłorocznych zapasów. Chmiel świeży ukaże się dopiero za miesiąc.

Ze względu na to, że Czechy i Niemcy będą miały z powodu powodzi w tym roku zbiory słabe — u nas zaś zapowiadają się one znacznie korzystniej niż w roku ubiegłym — będzie konjunktura dla plantatorów polskich w tym roku nader korzystna.

— **AKCJA IZB RĘKODZIELNICZYCH W SPRAWIE KREDYTÓW I PODATKÓW.** Dnia 29-go lipca br. wyjechała do Warszawy delegacja w sprawie wyjednania kredytów dla rękodzieła, uzyskania ulg podatkowych. Z delegacją krakowską mają się połączyć w Warszawie przedstawiciele wszystkich izb rękodzielniczych z całej Polski. Połączone delegacje zwrócą się do p. premjera, ministra skarbu i ministra przemysłu i handlu.

Kronika zagraniczna.

MIĘDZYNARODOWY ZJAZD ELEKTROTECHNIKÓW W RZYMIE.

Międzynarodowy Związek wytwórców i nadawców energji elektrycznej („Union Internationale des producteurs et distributeurs d energie electrique") mający centralną siedzibę w Paryżu, odbędzie 1-szy swój Kongres w Rzymie od 21 września do 1-go października br. Członnkowie Rady Naczelnej Związku wyrazili jednogłośnie życzenie, aby ten pierwszy Kongres odbył się w stolicy Włoch, stanowiąc rodzaj hołdu dla kraju, który był świadkiem narodzin elektrotechniki i obecnie stoi na czele ruchu w danym kierunku. Na prośbe przewodniczącego Komitetu, organizującego Kongres, zgodził się **Mussolini** objąć **honorowy** nad nim **protektorjat**, zwłaszcza, że — jak zaznaczył — produkcja „białego węgla" jest dla Włoch, pozbawionych własnego węgla kopalnego, jednem z najdonioślejszych i najżywotniejszych zagadnień gospodarczych.

— **SEKWESTR SOWIECKICH PRZEDSIĘBIORSTW RZĄDOWYCH.** Moskiewski oddział państwowych ubezpieczeń socjalnych położył areszt na kasach całego szeregu rządowych przedsiębiorstw, które nie wniosły obowiązkowych opłat asekuracyjnych za swoich współpracowników biurowych oraz robotników. Sekwestrem obłożone zostały kasy tak wielkich instytucyj, jak Elektrotrust, Awtopromtorg, Gospromtog etc. Dzieje się to w kraju, nie posiadającym „Zgniłego ustroju burżuazyjnego" i nie „uginającym się pod jarzmem kapitału".

— **NOWE CŁA NIEMIECKIE.** Z dniem 1 sierpnia weszły w życie nowe cła niemieckie ustanawiające zwyżkę cła na mąkę z 8 na 10 marek. Na mąkę owsianą i jęczmienną cło będzie wynosić odtąd 14 marek.

Giełda pieniężna.

Warszawa, 3 sierpnia (AW.)

WALUTY.

	Tranzakcje	Sprzedaż	Kupno
Dol. St. Zjedn.	9.04	9.06	9.02

DEWIZY.

Dolary Stanów Zjed.	9.05
Floreny holenderskie	364.89
Franki belgijskie	24.44
Franki francuskie	24.24
Franki szwajcarskie	175.46
Funty angielskie	44.09
Korony austrjackie	128.25
Korony czeskie	26.88

Złoty w dniu 3 sierpnia 1926. r. (A.W.)

Gdańsk przekaz 56.55 — 56.70, gotówka 56.93 — 57.07, Berlin przekaz na Warszawę i Poznań 46.28 — 46.52, na Katowice 46.48 — 46.72, gotówka 46.16 — 46.64, Londyn przekaz 45.50, Zurych przekaz 56.25, Medjolan przekaz 310, Czerniowce przekaz 2100, Bukareszt przekaz 2450.

Ostatnie kursa telefonem.

Warszawa, 4. 8. — godz. 10-ta. — Nieurzędowo notowano dolar 9.09 zł., gulden 1.74½ zł. — Tendencja utrzymana. (AW.)

Giełda towarowa.

BYDŁO.

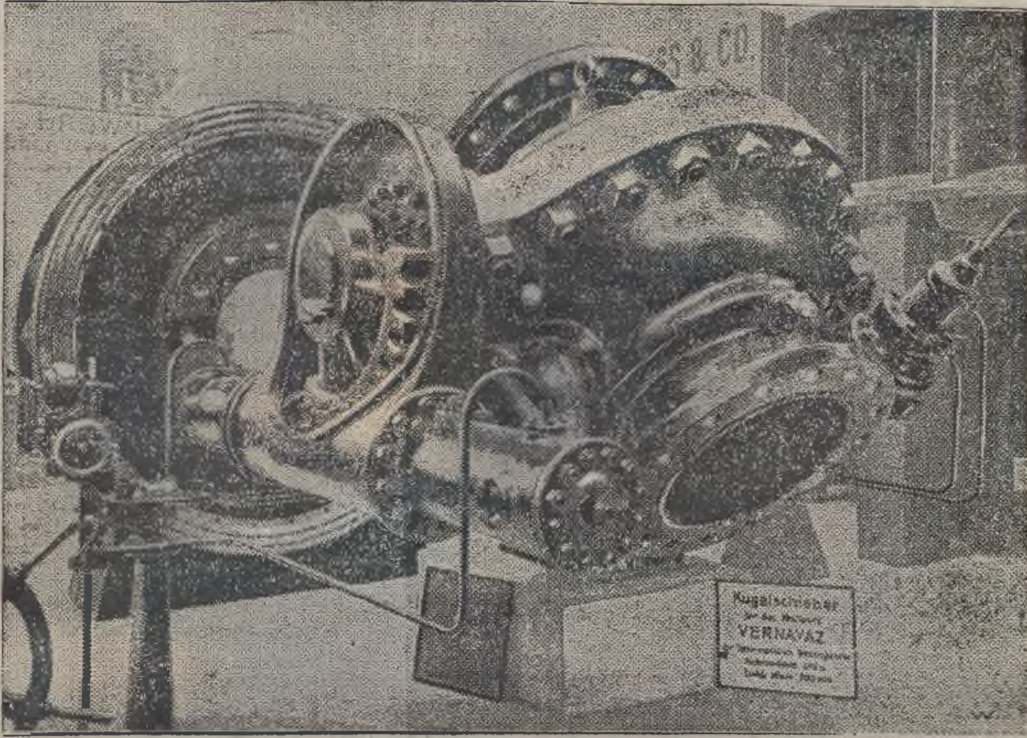
POZNAN, 3 8. Urz. spraw. targowe Komisji notowania cen. Spędzono wołów 59, buhaji 180. krów 300, bydła 350, świń 1317, cieląt 308. owiec 189, razem zwierząt 2353. Ceny loco targ Poznań łącznie z kosztami handl. Płacono za 100 kg. żywej wagi za: pełnomięsiste wytuczone woły od lat 4—7 140, młode mięsiste niewytuczone i starsze wytuczone 120, pełnomięsiste młodsze 136, miernie odżywione młodsze i dobrze odżywione starsze 112—116, pełnomięsiste wytuczone jałówki najw. wart. rzeźnej 156, pełnomięsiste wytuczone krowy najw. wart. rzeźnej do lat 7 140, starsze wytuczone krowy i mniej dobre młodsze krowy i jał. 120—124, miernie odżywione krowy i jałówki 100, licho odżywione krowy i jałówki 80—86, najprzedniejsze cielęta tuczne 160, średnie tuczone cielęta i najprzedniejsze ssaki 150, mniej tuczone cielęta i dobre ssaki 140, liche ssaki 130, starsze skopy tuczne, liche jagnięta tuczne i dobrze odżywione młode owce 120, miernie odżywione skopy i owce 96, świnie pełnomięsiste od 120—150 kg. żywej wagi 236, pełnomięsiste od 100—120 kg. żywej waga 228—230, pełnomięsiste od 80—100 kg żywej wagi 216—220, mięsiste świnie ponad 80 kg. 210, maciory i późne kastraty 190—220. Przebieg targu ożywiony.

ZIEMIOPŁODY.

Gdańsk, 3.8. Not. urz. zboża bez zmiany. Dowóz do Gdańska: pszenica 150, żyto 135, jęczmień 20, owies 10, groch 15.

Warszawa, 3.8. Na dzisiejszej giełdzie zbożowo-towarowej tranzakcji nie było. Poza giełdą żyto 118 f. wagi 27 zł.

Gdańsk, 3. 8. Notowania nieurzędowe: pszenica 128—130 f. 13,75 —14.00. żyto 118 f. 9.00—9.10, jęczmień pastewny 9.90, browarowy 9.00—9.50, owies 9.00, rzepak 21,75—22.25, rzepa 21.25—21.75, jęczmień zimowy 8.25—8.50, 60 proc. mąka żytnia 29, pszenna 000 stara bez domieszki zagranicznej 43.50, pszenna 000 stara z 25 proc. domieszką mąki zagranicznej 45.50.

Nowa konstrukcja wentyli szybowych uwidoczniona na niniejszej ilustracji wywołała na wystawie w Bazyleji duże zainteresowanie śród fafachowców. Konstrukcja zabiegać ma pękaniu rur wodnych przy nagłych zmianych cisnienia w tych przewodach.

500 letni Jubileusz Bractwa Strzeleckiego Św. Trójcy w Chełmnie.

(Od własn. korespondenta „Głosu Pom.").

Chełmno, 3 sierpnia.

Stoimy u progu niezwykłej uroczystości jubileuszowej, mającej się odbyć w dniach 7, 8, 9 i 10 sierpnia z okazji 500-letniej rocznicy założenia w Chełmnie Bractwa Strzeleckiego św. Trójcy, do której prastary gród nasz, a w szczególności ruchliwy Zarząd Bractwa św. Trójcy czyni energiczne przygotowania, by godnie uczcić tę niezwykłą, pięciowiekową uroczystość.

Chełmińskie Bractwo Strzeleckie założyła Rada Miejska wilkierzem, który był zarazem dokumentem erekcyjnym, dnia 1 maja 1427 r. Wilkierz ten, który się zachował tylko w polskiem tłómaczeniu, biskupi chełmińscy jako zwierzchnicy miasta Chełmna wielokrotnie zatwierdzali.

Najdawniejszą znaną konfirmacją jest ta, której dokonał biskup Lipski dnia 4 grudnia 1638 r. w Lubawie, kładąc nacisk na zachowanie ustaw, mianowicie pod względem moralnym.

Przepisy wilkierza normują sprawy wewnętrzne Bractwa oraz stosunek do Kościoła, do zwierzchności biskupiej i miejskiej, mianowicie: przyjęcie w poczet członków, karność i posłuszeństwo względem przełożonych, sposób i miejsce ćwiczeń, nagrody za celne strzały, udział w uroczystościach kościelnych, zachowanie się w stosunku do zwierzchnika diecezjalnego, utrzymanie rejestrów i zarząd finansami brackiemi.

Głównym celem i zadaniem Bractwa, to ćwiczenie się w używaniu broni, polegającem na strzelaniu o nagrody. Hasłem ich jest: ćwicz oko i dłonie ku Ojczyzny obronie".

Wykroczenie przeciw powinnościom religijnym i innym, pociągało za sobą kary w wielkierzu przewidziane, a obostrzone jeszcze w roku 1702.

Według wykładu, wygłoszonego przez dyrektora liceum Langbehna na uroczystości 75-letniego jubileuszu niemieckiej giełdy strzeleckiej chełmińskiej w 1913 r., akta tejże giełdy nie zawierają bractwa strzeleckiego, ani o dniu założenia jej. Na czem L. opiera twierdzenie że rok 1838 był rokiem założenia wojskowo zorganizowanej giełdy „Bürger Schützen-Bataillon", niewiadomo.

I tak Bractwo Strzeleckie św. Trójcy w czasie swego 500-letniego istnienia różne przechodziło koleje, których tu specjalnie nie wyszczególniamy. Stwierdzić jednakże należy i to z wielką radością oraz głębokiem uznaniem dla Bractwa, iż mimo trudnych warunków, z jakiemi mu często walczyć przychodziło, a zwłaszcza w czasach porozbiorowych, że oprócz przeszkód i szykan rozmaitych, jakich doznawało ze strony władz zaborczych, nie upadło na duchu, lecz odwrotnie, z większym jeszcze zapałem i ze zdwojoną energią pracowało w myśl swych wzniosłych ideałów oraz wyodrębniło swój istotnie polsko-katolicki charakter stowarzyszenie kurkowe, a jako takowe wytrwale i solidarnie szło do raz upatrzonego sobie celu, budząc i krzepiąc w społeczeństwie polskiem ducha narodowego, a wpatrzone w zorzę oczekiwanej lepszej dla narodu przyszłości, doczekało się wielkiej rocznicy 500-letniego jubileuszu, który w tym miesiącu z wielką obchodzić będzie uroczystością — na wolnej, oswobodzonej już Ziemi Chełmińskiej.

W skład obecnego Zarządu Bractwa św. Trójcy wchodzą pp.: Jan Frąckowski, prezes; Anastazy Strehlau, skarbnik; Jan Gorzelny, Franc. Grzymaszewski i wielu innych. —

Radzyn ongi i dziś.

Wspomienia. — Sprawy gospodarcze. — Szkolnictwo. — Ruch społeczny. — Okolica

(Korespondencja własna „Głosu Pomorsk.")

Dziś małe, ciche, zaledwie 2000 mieszkańców liczące miasteczko Radzyn jest jednym z najstarszych grodów Pomorza. Świadczy o tem nader jeszcze wymownie dobrze zachowana ruina zamku (poświęcimy mu specjalny feljeton w „Głosie Pomorskim") króluiaca nad Radzynem i okolicą. Niepocieszający fakt, że Radzyn jest dziś tak cichą mieściną, tłómaczy się nietylko zmianą warunków ale i pewnem nieuwzględnieniem jego żywotnych potrzeb. Zastrzegając sobie nietylko specjalne omówienie przeszłości Radzyna, ale i tych braków, którego dziś na drodze rozwoju powstrzymują, zaczniemy od opisu obecnego stanu rzeczy i w tem miasteczku.

Gospodarka miejska. (Wywiad z p. Leonem Graffem przewodniczącym Rady miejskiej). Pod względem finansowym przedstawia się stan rzeczy nader pomyślnie. Miasto nie ma żadnych długów a natomiast posiada na hypotekach domów prywatnych wierzytelności hypoteczne na sumę około 40 tysięcy marek niemieckih, co równa się dziś 8 tysięcom złotych polskich (jest to oszacowanie oczywista zbyt niskie, to też — jak wiadomo — związek miast pomorskich zabiega o uzyskanie wyższej waloryzacji. Zabudowania będące własnością miasta oceniają na 150 tysięcy zł. Składają się na nie: rzeźnia, wodociągi (gazowni nie ma), ratusz oraz cztery domy mieszkalne. — Przedsiębiorstwa miejskie pokrywają koszta swego utrzymania. Wodociągi pobierają 50 gr. za metr. kubiczny wody. Dotychczasowe opłaty w rzeźnni, które wynosiły dotąd połowę pobieranych w Grudziądzu, mają być podniesione. — W roku bieżącym ukończona została budowa gmachu jednopiętrowego szkoły powszechnej. Koszta budowy zostały już pokryte. (Miasto wogóle gospodaruje bez deficytu). — Zamiary na przyszłość przedstawiają się następująco: miasto projektuje eksploatować trzcinę rosnącą nad jeziorem miejskiem, która nadaje się do celów budowlanych (sufity, ściany). Niżej położone łąki, które często znajdują się pod wodą mają być zasadzone wikliną, która przyczyni się do rozwoju przemysłu koszykarskiego.

Szkolnictwo. (Rozmowa z p. rektorem Krausem). Dotychczas posiadał Radzyn 7-klasową szkołę powszechną, do której uczęszcza 240 dzieci polskich i 12 niemieckich. Po p. Krause, który z kierownictwa szkoły ustępuje i przechodzi na emeryturę — obejmuje pan Klimek. W ostatnim roku szkolnym 4-ch wychowańców radzyńskiej szkoły powszechnej złożyło egzamin do seminarjum nauczycielskiego w Grudziądzu (2 na 1-szy kurs i 2 na 2-gi kurs). Pozatem istnieje niemiecka szkoła wydziałowa, która posiada dwie klasy, dzieląca się na trzy oddziały każda; uczęszcza do niej 54 dzieci (które pochodzą w znacznej części z poza Radzyna). — Daje się odczuwać wielki brak polskiej szkoły wydziałowej, wobec czego dzieci polskie muszą uczęszczać do szkoły wydziałowej w Grudziądzu.

Radzyn posiada wzorowo prowadzoną ochronkę pod kierownictwem sióstr Służebniczek Marji dla dzieci w wieku przedszkolnym. Kierownictwo ochronki cieszy się wielkiem uznaniem ze strony społeczeństwa, dzieci bowiem po wyjściu z ochronki wykazują dobre przygotowanie do szkoły powszechnej.

Z życia towarzystw. (Wywiady z księdzem Lewandowskim i kierownikiem szkoły p. Klimkiem). Nie tyle z urzedu (że się wyrazimy stylem mickiewiczowskiego Pana Tadeusza) ile z wieku pierwszeństwo tu należy się Towarzystwu Literatów, które jest najstarszym na gruncie radzyńskim towarzystwem. Prezesem Tow. Lit. jest ksiadz proboszcz Wojciechowski, członkowie rekrutują się z inteligencji obywatelstwa miejscowego. Najliczniejszem natomiast jest kilkaset członków liczące Towarzystwo Apostolstwa Modlitwy, które posiada przywilej na odprawianie zupełnie odrębnych nieszporów. Prezesem T. A. M. jest ks. wikary Lewandowski.

Tow. Czyteln Ludowych posiada bibljotekę oraz czytelnię czynną w porze zimowej (czytelnia zaopatrzona jest w dość liczne czasopisma, śród których największą poczytnością cieszy się nasz „Głos Pomorski". Staraniem T. C. L. odbyło się ubiegłej zimy w Radzynie i okolicy 15 odczytów popularnych z przezroczami, słuchacze bardzo licznie uczęszczali na te wykłady. Czytelnictwo wogóle wykazuje dobry rozwój, bo w stosunku do roku ubiegłego podwoiła się liczba czytających. — Wkrótce ma powstać **Towarzystwo Młodzieży Katolickiej** (nad którego organizacją pracuje obecnie duchowieństwo miejscowe). — Staraniem Duchowieństwa powstały w Radzynie **dwa chóry żeńskie** („Lutnia"), których dyrygentem jest organista p. Michalski. Chóry te występują nieomal na wszystkich uroczystościach kościelnych i narodowych. Pozatem z inicjatywy p. Klimka powstał czterogłosowy chór męski „Harmonja", którego występy szczególnie na uroczystości Trzeciego Maja i Zjeździe Jubileuszowym Straży Pożarnej, zyskały sobie duże uznanie. Dyrygentem jest p. nauczyciel Truskowski. — Jedną z czynniejszych organizacji jest Towarzystwo Powstańców i Wojaków, na którego czele jako preees stoi p. Klimek. Odbywa ono w porze letniej ćwiczenia strzeleckie. Ostatnie miało miejsce 18 lipca z wynikiem bardzo dobrym; pierwsza nagrodę okręgową otrzymał dentysta p. Jan Katz, drugą p. Juljan Gawrzał, trzecią p. Józef Rochewski, czwartą p. Franciszek Szwarcwald, piątą p. Anastazy Olszewski. W porze zimowej odbywają się w T. P. i W. wykłady z dziedziny przysposobienia wojskowego. — Przy towarzystwie P. i W. istnieje Stowarzyszenie Młodzieży Wojackiej, które w lecie odbywa ćwiczenia pod kierownictwem instruktura z P. K. U. a pozatem uprawia sport piłki nożnej.

Dobrze prosperuje **Kółko Rolnicze**, którego prezesem jest p. Kazimierz Rozwadowski z Czeczewa. K. R. odbywa co miesiąc zebranie z wykładami, corocznie urządza zbiorowe wycieczki w celu zwiedzania wzorowych gospodarstw, zakładów przetwórczego przemysłu rolniczego i t. d. — Nad bezpieczeństwem miasta czuwa bacznie obywatelska **Straż Pożarna**, która regularnie odbywa swe ćwiczenia, czemu też zawdzięcza okazaną sprawność: prezesem jest p. burmistrz Kirstein.

Z okolicy Radzyna komunikują, iż urodzaje przedstawiają się naogół dobrze. Jedynie, co do kartofli, które w wielu miejscach wygniły, widoki są bardzo kiepskie: urodzaj będzie o wiele słabszy od zeszłorocznego.

Wogóle perspektywy zbiorów w ostatnich dniach stoją znowu pod znakiem zapytania ze względu na deszcze i chłody, które pozostałemu w polu zbożu i okopowiznom dają się dotkliwie we znaki.

(g—m)

Z blizka i z daleka

+ **Miasta niemieckie.** Biuro Statystyczne Rzeszy opublikowało wyniki spisu ludności w 45 miastach niemieckich, odbytego w ciagu czerwca. Znaczny przyrost ludności wykazał Berlin, liczący obecnie 4.014.000. mieszkańców. (Przed wojną 3.734.000 m.), drugim z rzędu co do wielkości miastem jest Hamburg 1.780.000 mieszkańców przed wojną 954.000 m.) powyżej zaś miljona mieszkańców wykazały spisy Kolonji, Monachjum, Lipska, Drezna i Wrocławia.

+ **Starcie religijne w Indjach Wschodnnich.** Zaburzenia religijne pomiędzy ludnością mahometańską i hinduską ograniczające się dotychczas do miasta Kalkuty rozszerzyły się na prowincję.

+ **Gessler ustąpił?** „Münchener neuste Nachrichten" donoszą, iż minister Reichswehry Gessler zdecydowany jest ustąpić ze swego stanowiska jesienią. Według wszelkiego prawdopodobieństwa stanowisko ministra obrony krajowej po Gesslerze obejmie na jesieni obecny minister spraw wewnętrznych. Minister Gessler zamierza wziąć czynny udział w życiu politycznem.

+ **Żałoba narodowa w Meksyku.** Duchowieństwo w Meksyku ogłosiło na znak protestu przeciw akcji rządowej żałobę narodową. Kobiety porzuciły stroje kolorowe, ukazując się w czarnych sukniach i czarnych welonach. Pod wpływem agitacji duchowieństwa ludność prowincji bojkotuje stolicę. Kupcy stołeczni skarżą się na dotkliwe straty w handlu z tego powodu. Biskupi wydali pozwolenie odprawiania uproszczonej mszy św. przez osoby cywilne. Wartość majątków kościelnych, które mają uledz przewłaszczeniu na rzecz państwa, obliczają na 25 miljonów dolarów.

+ **Za judaszowskie srebrniki.** Rygskie „Słowo" donosi, że były poseł estoński w Moskwie, Birk, nabył majątek na południu Francji. Adwokat, działający w imieniu Birka, zapłacił za ten majątek 1 milj. marek estońskich. — To samo pismo donosi, że poseł Birk posiadał w Rosji sowieckiej krewnych, z których niektórzy byli członkami partji komunistycznych.

+ **Przemytnictwo w Rosji.** W pierwszym półroczu r. b. zanotowały rosyjskie urzędy pograniczne **7.209 wypadków** przemycania towarów przez granicę. Towary te posiadają wartość ponad **1 i pół miljona rubli.** Do Rosji przemycano przeważnie produkty przemysłowe, z Rosji natomiast waluty zagraniczne.

SPORT PŁYWACKI W DANJI.

W tych dniach Dania obchodziła wielkie narodowe zawody pływackie w obecności niezliczonych tłumów publiczności. Zeszłoroczny mistrz, Farkötter, i w tym roku zdobył pierwszą nagrodę. Zdjęcie nasze przedstawia Farköttera w otoczeniu licznych wielbicieli po zwycięstwie.

Wiadomości bieżące.

GRUDZIĄDZ środa 4 lipca 1926 r.

KALENDARZ: Środa 4-go sierpnia Dominika w.
Czwartek 5-go M.N.P. Śnieżn.
Wschód słońca 4 25 zachód 19 46
Wschód księżyca 24 30 zachód 17 6

*

—** BIBLJOTEKA I CZYTELNIA T. C. L. przy ulicy Lipowej otwarte są dla dorosłych codzień od godz. 6 do 8 wieczór prócz niedzielę i świąt, a dla dzieci tylko w każdą środę od 5 do 6 popołudniu.

—** KINO ORZEŁ. Od poniedziałku wyświetla 2 szlagiery i to: „Ja kocham Cię", dramat sensacyjno-salonowy w 8. aktach z Lianą Haid i Alfonsem Fryland, oraz „Uwięziony Pilot" z Tom Mixem. — Razem 18 aktów.

—** KINO „APOLLO" demonstruje od poniedziałku wielkie dzieło monumentalne „Królewski Lowelas", z gwiazdami ekranu Adolfem Menjon i Ricardo Corter, oraz wesołą 2-aktową farsę „Torradov".

—** DYŻURY NOCNE APTEK. Od 31 lipca do 6-go sierpnia apteka pod Łabędziem, Rynek 20, tel. 142.

*

—** RODZICE PILNUJCIE DZIECI. Wczoraj (wtorek) o godzinie 4-ej popołudniu na ul. Groblowej koło domu nr. 41 stał wóz bez żadnego nadzoru (niewiadomego właściciela). Tuż koło wozu bawiło się grono małych dzieci. Jeden z chłopców 7-mio letni syn właściciela wytwórni słodyczy, zam. przy ulicy Groblowej, Antoniego Sarnowskiego, chcąc widocznie dosiąść zostawionego bez nadzoru konia — przestraszył go. Koń zrzucił chłopca na bruk, a następnie łbem rozbił szybę właścicielowi składu mebli Sznelcowi Henrykowi. Silnie zranionego chłopca podjęto i odniesiono do mieszkania p. d-ra Mayera który udzielił mu pierwszej pomocy lekarskiej.

Niech to będzie przestrogą dla rodziców, nie pilnujących swych dzieci.

—** SZKOŁA POWSZECHNA 7-klasowa przy ulicy Sienkiewicza przyjmuje codziennie wpisy na rok szkolny 26/27 od godziny 10—12.

—** 18 PUŁK UŁ. w dniu dzisiejszym, t. j. dnia 4-go bm. o godzinie 8-mej rano opuścił nasze miasto, udając się na 2-miesięczne manewry do Biedruska przez Kalisz.

—** RODZICE HARCERZY DZIĘKUJĄ SERDECZNIE wielce Szan. pp. prof. Niemcowi i p. pułk. Saxlowi za nader troskliwą opiekę nad naszymi chłopcami w obozie harcerskim w Węgierskiej Górce.

Jastrzębscy, Kunertowa, Tomaszewscy, Wojanowscy Złoteńkowie.

—** Podziękowanie Konferencji Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy kościele św. Krzyża. W dniu 11 i 18 lipca br. przystępowały na Chełmińskim Przedmieściu dzieci do I. komunji św. w ogólnej liczbie 400. Z pośród tej liczby dzięki hojnej ofiarności społeczeństwa było nam możliwem ubrać 85 najbiedniejszych dzieci całkowicie, wzgl. częściowo, pomiędzy które rozdaliśmy: 33 ubrań, 36 sukienek, 24 p. obuwia, 61 sztuk bielizny, 18 p. pończoch 10 kołnierzyków, 10 świec, 9 książeczek, 12 różańców oraz 130 złotych w gotówce. Pozatem wszystkie dzieci, przystępujące do I. komunji św., ugoszczone zostały bardzo hojnie plackiem i kawą. W imieniu obdarzonych dzieci składamy na tej drodze najszczersze „Bóg zapłać" wszystkim łaskawym ofiarodawcom, którzy darami swymi, czy też w jakikolwiek inny sposób przyczynili się do upiększenia tego uroczystego dnia biednym dzieciom, zaś towarzystwu naszemu dopomogli do przeprowadzenia trudnej akcji przyodziania dzieci; mianowicie składamy szczere podziękowanie ofiarodawcom za datki w gotówce, pp. kupcom, cechowi piekarskiemu, właścicielom młynów, oraz mleczarni centralnej za odzież i ofiary w naturaljach, paniom i panom z obywatelstwa, którzy ubrali po jednym dziecku, oraz piekarzowi p. Baranowskiemu za bezpłatne upieczenie placka na dzień 11 i 18 lipca — (—) Terbertowa — przewodnicząca, (—) Skowrońska — sekretarka, (—) Gordonówna — skarbniczka.

—** ZE ZWIĄZKU PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH NA POMORZU. We wtorek, dnia 3-go sierpnia br. o godzinie 4.30 popołudniu w lokalu związkowym przy ulicy Groblowej 36/38 odbyło się zebranie.

Prezes p. Kwiatkowski zagaił zebranie hasłem „Cześć" i powitał prezesa Związku Pracowników Umysłowych z Torunia p. Szmita. P. Szmit wygłosił obszerny referat w sprawie organizacji, utworzenia jednolitego bloku Pomorskiego i doraźnych zapomóg dla bezrobotnych. Następnie przemawiał prezes tutejszego Związku, dziękując p. Sznitowi za przybycie i treściwe przemówienie.

W dyskusji po odczytaniu referatu przemawiali pp. Kwiatkowski, Pokoszewski, Wojnar i inni. Jako ostatni przemawiał prezes p. Kwiatkowski nawołując wszystkich do współpracy, jedności, solidarności i skupienia się wszystkich pracowników umysłowych pod sztandar Pom. Zw. Pr. Umysłowych. Na tem został porządek obrad wyczerpany i zebranie o godzinie 6.10 zamknięto.

—** **Nadsyłanie podań do M. S. Wojsk. z pominięciem P. K. U. i D. O. K.** W ostatnim czasie zwiększyły się znacznie wypadki nadsyłania podań i próśb w sprawach wojskowych bezpośrednio na ręce Pana Ministra Spraw Wojskowych, względnie do M. S. Wojsk. z pominięciem przepisanej drogi przez P. K. U. i D. O. K. Powoduje to tylko zbyteczną korespondencję i opóźnia rozpatrzenie tych spraw, nie przyczyniając się bynajmniej do prędszego lub przychylniejszego ich załatwienia. M. S. Wojsk. zmuszone jest w tych sprawach kierować wpływające podania do właściwych P. K. U. wzgl. D. O. K. celem kompetentnego załatwienia lub stwierdzenia podanych motywów i uzupełnienia dokumentów w myśl rozporządzenia wykonawczego do Ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej względnie zwracać petentom celem wniesienia do odnośnej władzy administracyjnej I. instancji lub do Komendantów P. K. U.

Wobec tego podaje się do publicznej wiadomości, że wszelkie podania w sprawach wojskowych należy wnosić zasadniczo do P. K. U. właściwej dla faktycznego miejsca zamieszkania petenta lub do władzy administracyjnej I. instancji, a w szczególności:

1. odwołania (rekursy) przeciwko odmownemu załatwieniu przez władze wojskowe wszelkiego rodzaju próśb,
2. podania o przyjęcie do wojska stałego w charakterze ochotników,
3. podania o przyjęcie do wojska w charakterze szeregowych zawodowych i nadterminowych,
4. podania o wstąpienie do Legji Cudzoziemskiej,
5. podania o przyśpieszenie wcielenia do szeregów,
6. podania o przedstawienie na komisję lekarską celem stwierdzenia zdolności do służby wojskowej,
7. podania o udzielenie zezwoleń na zawarcie związku małżeńskiego,
8. podania o odroczenie względnie przesunięcie terminu odbycia ćwiczeń wojskowych,
9. podania o udzielenie urlopów rolnych (które wogóle nie są przewidziane i spowodować muszą odmowne załatwienie),
10. podania o odroczenie służby wojskowej,
11. podania o zwolnienie z wojska,
12. podania o zaliczenie poprzednio odbytej służby wojskowej lub P. O. W.

Pozatem wszelkich informacyj w sprawach dotyczących służby wojskowej udzielają również właściwe P.K.U. ustnie i pisemnie.

Zaznaczam przytem, że wymienione wyżej podania niewłaściwie skierowane, będą przez M. S. Wojsk. przesyłane do właściwych kompetentnych władz celemod powiedniego załatwienia.

Odpowiedzi mogą petenci otrzymać dopiero od tych władz, a nie z M. S. Wojsk.

—** KWESTJA NOWELIZACJI USTAWY EMERYTALNEJ. Jak się dowiadujemy z Warszawy w Departamencie budżetowym opracowywany jest dekret w sprawie nowelizacji ustawy emerytalnej. Ma być wniesiony wniosek do Rady Ministrów w sprawie przeprowadzenia spisu i statystyki wszystkich dotychczasowych emerytów oraz ankieta o prawach emerytalnych, obecnych urzędników. We wszystkich państwach fundusz emerytalny powstaje ze składek, ściąganych z pensji urzędników, u nas natomiast składki emerytalne pokrywają zaledwie około dwudziestu kilka procent wydatków na emeryturę, resztę zaś pokrywa całkowicie rząd.

—** WIELKI MIĘDZYNARODOWY KONKURS IM. CHOPINA. Pod wysokim protektoratem p. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej odbędzie się pierwszy międzynarodowy Konkurs im. Fryderyka Chopina w Warszawie, organizowany dla pianistów przez wyższą szkołę muzyczną im. Chopina przy warsz. Towarzystwie Muzycznem.

Nagrody są następujące: 1-sza — 4.000 zł. (rządowa), 2-ga — 2.000 zł. (st. m. Warszawy), 3-cia — dyplom uznania.

Udział mogą brać w konkursie osoby bez różnicy płci, w wieku do 27 lat włącznie. Biorący udział w konkursie winni przedstawić: a) życiorys; b) dyplom ukończenia konserwatorjum lub instytucji o podobnym zakresie nauczania, lub też dowody działalności artystycznej; d) dowody stwierdzające wiek i narodowość.

Wszystkie wymienione dane i dokumenty należy skierować do komitetu organizacyjnego I-go międzynarodowego Konkursu im. Fr. Chopina (do dnia 15-go września rb.) w Warsawie pod adresem: „Wyższa szkoła muzyczna im. Fr. Chopina", ul. Sienkiewicza 8.

Konkurs rozpocznie się 15 października rb.

Ewentualne ulgi, dotyczące wiz, będą zadokumentowane w odpowiedzi na zapisy do konkursu.

Termin konkursu jest już stosunkowo bardzo bliski — przypuścić należy, że organizatorowie pierwszego w Polsce międzynarodowego konkursu muzycznego potrafią nadać mu należytego blasku odpowiednio wywołanym rozgłosem w prasie zagranicznej.

Nazwiska członków jury będą zapewne też tą samą drogą jaknajrychlej ogłoszone, zarówno jak i warunki techniczne wymaganego od konkurentów repertuaru.

Konkurs odbędzie się z okazji uroczystego odsłonięcia w Warszawie pomnika najgenjalniejszego z polskich twórców muzycznych.

—** KĄPCIE SIĘ W WIŚLE! Woda wiślana nie cieszy się u nas należnem zaufaniem. Jedynie w dnie upalne — plaża w Rudniku jest pełna, a ci, którzy ją nawiedzają, szukają sposobu ochłodzenia się i traktują ją jako ucieczkę przed dokuczliwym uczuciem miejskiej spiekoty. Tymczasem woda wiślana ze względu na swoje własności (stosunkowo niewielką twardość, pewną zawartość chlorków, obecność cząsteczek krzemianku, pobudzających przy pocieraniu krążenie skórne itd.) zasługuje na to, żeby jej używać jako czynnika hartującego i wzmacniającego organizm. Mniej lub więcej systematycznie przez całe lato kąpie się u nas dotychczas niewielka garstka stałych bywalców i zwolenników sportu pływackiego.

Przy tej sposobności parę słów o plażowaniu. Zwrócić uwagę i przestrzec należy przed długiem (dłużej godziny!) przebywaniu pod gołem słońcem ze względu na udary słoneczne, ogólne rozgrzania ciała, rozległe i uporczywe zapalenie skóry i inne skutki nadmiernych naświeteń słonecznych — jakich to wypadków już w tym lecie mamy zarejestrowanych pokaźną ilość.

—** ZNACZNA KRADZIEŻ. Z mieszkania Marjana Sroczyńskiego przy ul. Żórawiej nr. 18' drogą włamania skradziono 15,000 zł i 4,200 rb. w złocie 54 dolary oraz różną biżuterję, futra, ubrania i obuwie. Poszkodowany oblicza straty na 60.000 złotych.

—** KRONIKA POLICYJNA. W dniu wczorajszym aresztowano 3 osoby. 1 za pijaństwo, 1 za awanturę i bójkę, Szubryt Józef, zamieszkały przy ulicy Małomłyńskiej 6, osadzony zost. w areszcie za udaw. warjata na wezwanie p. dra Zielińskiego.

Przytomność lotnika zapobiega katastrofie.

Bydgoszcz, 3. 8. (AW.) Samolot Polskiej Linji Lotniczej Nr. 731 zdążający z Warszawy do Gdańska już na granicy Wolnego Miasta uległ wypadkowi. Na wysokości 1000 metrów motor nagle przestał funkcjonować, dzięki jednak przytomności umysłu pilota, zdołał on lotem ślizgowanym wylądować na obszernem ściernisku pod miejscowością Macki w pobliżu Gdańska.

Wylewy w zachodnej Małopolsce.

Kraków, 3. 8. (AW.) Wody Wisły, które osiągnęły już **4 metry i 62 cm.** ponad stan normalny, zalewając szereg osiedli i dalszych przedmieść Krakowa, **opadają dziś dość szybko.**

Natomiast z prowincji nadchodzą informacje, iż wylewy przybrały tam bardzo poważne rozmiary. Silnie wylała Raba, niszcząc okoliczne pola oraz zabierając znajdujące się już w snopkach żyto i pszenicę.

Silnie wylał także Dunajec. Wody na tej rzece podniosły się w tym stopniu, że zalana została dość wysoko położona miejscowość Ochotnica pod Krościenkiem.

Wylały potoki, znajdujące się w pobliżu Zakopanego. Większe szkody skonstatowano także w powiecie bialskim wskutek wylewu Soły. Most drogowy na Sole pod Kobiernicami został przez rwące wody zerwany. Pewne szkody skonstatowano też w powiecie wadowickim.

Kraków, 2. 8. — Gwałtowne deszcze, jakie padały w ostatnich dniach, spowodowały podniesienie się stanu wody w Wiśle i w jej dopływach. Niektóre z dopływów Wisły wystąpiły już z brzegów zalewając pola okoliczne i wyrządzając wielkie szkody w plonach. Poziom Wisły podniósł się o +180 ctm.

Według ostatnich wiadomości Skawa wystąpiła z brzegów. Przyczółek mostowy koło miasteczka Zembrzyce zostały zalany. Woda zalała pola a tale uniosły żyto, stojące w kopach. Ludność w rozpaczy. Energiczną akcję ratowniczą prowadziła ochotnicza straż ogniowa zembrzycka.

Również wystąpiła z brzegów Soła, wyrządzając olbrzymie szkody w zbiorach. Ludność ogarnęła panika. W okolicznych wioskach odezwały się dzwony na alarm.

Ruch towarzyski.

—(rt) Następne plenarne zebranie Związku Podoficerów Rezerwy Z. Z. Rz. P. Koła Grudziądz odbędzie się w czwartek, dnia 5-go sierpnia 1926 r. o godzinie 7,30 wieczorem w Bazarze przy ulicy Moniuszki. Udział wszystkich członków jest konieczny. Goście sympatycy wprowadzeni przez członków są mile widziani. Z powodu wyjazdu prezesa na urlop wypoczynkowy, będzie sekretarjat przy ul. Fortecznej 14 w sierpniu zamknięty. W ważnych sprawach należy się zwracać do zast. prezesa, kolegi Początka, ul. Rybacka nr. 20. O punktualne przybycie uprasza Zarząd.

—(rt) Miesięczne zebranie Niższych funkcjonarjuszy przy Inst. Wojsk. odbędzie się w czwartek, dnia 5-go sierpnia br. o godzinie 7-mej wieczorem w lokalu p. Jabłońskiego, ul. 3-go Maja. Pół godziny przed zebraniem odbędzie się posiedzenie zarządu. Zarząd.

—(rt) Nadzwyczajne zebranie Ligi Morskiej i Rzecznej odbędzie się w czwartek, dnia 5-go sierpnia br. wieczorem o godzinie 7,30 w lokalu przy ulicy Lipowej 30. O jaknajliczniejszy udział uprasza najuprzejmiej Zarząd.

—(rt) Chór męski „Echo". Następna lekcja śpiewu odbędzie się w poniedziałek, dnia 9-go sierpnia br. o godzinie 8-mej wieczorem w hotelu pod „Złotym Lwem". Czwartkowa lekcja wypada. Zarząd.

Jarmarki

W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIEM:

4 sierpnia: Lubawa: bydlęcy, koński.
5 sierpnia: Toruń: bydlęcy, koński; — Wejherowo: bydlęcy, koński; — Zblewo (pow. starogardzki): bydlęcy, koński; — Złotowo (pow. lubawski): kramny, koński, bydlęcy.
6 sierpnia: Lidzbark (pow. brodnicki): bydlęcy, koński.
9 sierpnia: Nowemiasto (pow. lubawski): kramny, bydlęcy, koński.
10 sierpnia: Działdowo: bydlęcy, koński; — Nieżywiec (pow. brodnicki): bydlęcy, koński.
11 sierpnia: Kartuzy: świński; — Konarzyny (powiat chojnicki): kramny, bydl., koński; — Rybno (pow. lubawski): — kramny, koński, bydlęcy; — Śliwice (pow. tucholski): bydlęcy, koński; — Stara Kiszewa (pow. kościerski): świński.
12 sierpnia: Łasin (pow. grudziądzki): bydlęcy, koński.
17 sierpnia: Jabłonowo (obszar dworski, pow. brodnicki): kram., bydlęcy, koński; — Sierakowice (pow. kartuski): bydl., koński, świński; — Stara Kiszewa (pow. kościerski): bydlęcy, koński, kram.
18 sierpnia: Kurzętnik (pow. lubawski): bydl., koński, kram.
19 sierpnia: Kamień (pow. Sępolno): bydlęcy, koński.
24 sierpnia: Dziemiany (pow. kościerski): bydl., koński.
26 sierpnia: Nowe (pow. świecki): bydlęcy, koński.
27 sierpnia: Grudziądz: bydlęcy, koński.

Czarne muszle.

(Spółczesne obrazki z Ukrainy).

Od Melitopola począwszy, nasyp kolei, wiodącej na Krym, pokryty jest białym morskim piaskiem. Na stacjach wyskakują dzieci z wagonów i z radosnym szczebiotem: Muszle! muszle! śpieszą napełnić kieszenie różnobarwnemi muszelkami, których pełno jest w drobnym piasku nasypu.

Nagle te piękne, dobrze ubrane dzieci cofają się do wagonów z okrzykami trwogi. Na ich czysto umytych twarzyczkach maluje się wstręt i obrzydzenie.

Co je tak przeraziło? — To muszle napędziły im strachu, muszle czarne od pokrywającej je warstwy pyłu, potu, błota i oliwy. Muszle żyjące, brudnemi łachmanami okryte, wyhodowane przez nędzę miast i wiosek...

Czyste, białe dzieci, które z przyjemnością przed chwilą zbierały muszelki, tulą się do swoich matek z okrzykiem: „Włóczęgi... bezdomne dzieci..."

Trzy razy dziennie dążą pociągi na Krym i trzy razy dziennie setki bezdomnych dzieci, czepiają się osi wozów, pod wagonami, między kołami wśród brudu i pyłu węgla, ciągną z północnych okolic kraju do jasnego słońca i morza Krymu.

Niektórzy podróżni wysiadają z wagonów i gawędzą z małemi „trampami". W Symferopolu stosuje jakiś robotnik „indywidualną" propagandę.

— No, jak długo chcesz włóczyć się próżniaczo? Czy to godziwy sposób życia? Czy nie lepiej byłoby wstąpić na kolonję i uczciwie pracować?

Dziecko milczy, lecz w jego oczach błyszczy ironja.

— Zastanów się — ciągnie „agitator", żyjąc w ten sposób prędzej czy później zginiesz marnie. Czy doprawdy nie możesz żyć inaczej?

— Nie, mówi dziecko. — A potem po długiem milczeniu, z głębokiem przekonaniem, pokazując w uśmiechu wszystkie zęby, dodaje: — Moja dusza nie pozwala mi na to.

Jakiś ubogo ubrany tatar kupił sobie za kilka kopiejek chleba. Siedzi na stopniach peronu i zajada chleb. Nagle otaczają go zewsząd bezdomne dzieci. Stają, milczą i patrzą...

Tatar przygląda im się bezmyślnie. Nagle przestaje jeść, dzieli chleb na kawałki i rozdaje go dzieciom, nie zatrzymując nic dla siebie. Potem wstaje, wytrząsa okruchy i woła niby gniewnie:

— No żryjcie, żryjcie!

Dzieci czują, że ten gniew jest udany, potrącają się nawzajem, śmieją się porozumiewawczo.

Na stacjach denerwują się kobiety na widok tłumów małych włóczęgów.

— Dzieci, uważajcie na pakunki. Ci malcy wciskają się wszędzie!

W mojej torbie leży nieświeże jajko, dajcie je bezdomnym dzieciom.

— Dokąd pani pędzi z tym starym chlebem?

— Szukam jakiegoś porządnego chłopca.

— Może temu. Nie, temu niech pani nie daje. W tej chwili pokazał mi język.

Po drugim dzwonku konduktorzy przechodzą wzdłuż pociągu i długimi kijami wypędzają z pod wagonów młodych włóczęgów. Jednak w chwili wyruszenia pociągu, malcy mimo wszystko, rzucają się ze zdumiewającą zręcznością między koła.

Nie jeżdżą pierwszym lepszym pociągiem. Kierują się pod tym względem własnem upodobaniem.

Na stacji jakiś dwunastoletni chłopiec patrzył uważnie na gromadkę otaczających go towarzyszy. Nagle spluwa i mówi:

— No, głuptasy, nie czekajcie na mnie. Nie wezmę pocztowego. Pojadę expresem.

Zbudzenie się Wezuwjusza.

Zgodnie z zapowiedzią uczonych geologów, opierających przepowiednie swoje na wstrząśnieniach, wywołanych niedawno gwałtownemi burzami, wszedł obecnie Wezuwjusz w fazę czynną.

Widok jego, jak opowiadają ludzie, którym udało się ostatnio zwiedzić Neapol, jest zarazem niezwykle malowniczy i budzący grozę.

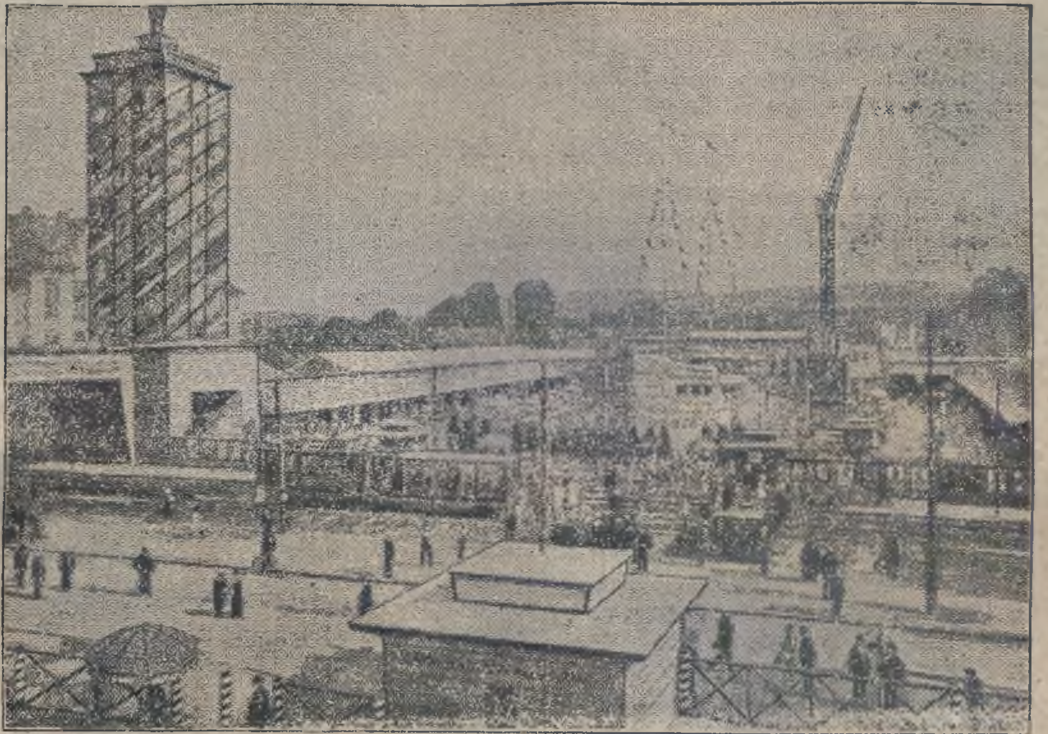
Wielkie wydostające się z krateru kłęby ognia, zabarwiają całe niebo na purpurowo. Płomienie wybuchają co minutę nieledwie, dotychczas jednak nie widać wypływu lawy nazewnątrz.

Obserwatorjum neapolitańskie zapewnia, że nie zachodzi niebezpieczeństwo wybuchu, co ośmiela karawany cudzoziemców i tubylców do wdrapywania się na sam prawie szczyt wulkanu, aby móc zbliska oglądać imponującą erupcyjną pracę krateru.

Nieukoronowana królowa.

Z Bagdadu donoszą do pism londyńskich o śmierci jednej z najwybitniejszych współczesnych kobiet angielskich, miss Gertrudy Lowthiam Bell, znanej w kołach oficjalnych pod nazwą „nieukoronowanej królowej Mezopotamji", faktycznie zaś sekretarki wysokiego komisarza Mezopotamji, sir Henryka Dobbsa.

Miss Gertruda Bell, urodz. w 1863 r. na północy Anglji, jako córka bogatego przemysłowca i właściciela kopalni węgla, ukończyła z odznaczeniem studja polityczno-społeczne w Oksfordzie w 1887 r. Dzięki częstym dalekim dróżom na wschód, zwłaszcza po pustynnych szlakach Arabji, stała się ona jednym z największych autorytetów w znajomości plemion arabskich na środkowym wschodzie, ich obyczajów i języka, tak, że wiadomości jej, nabyte w tym kierunku, okazały nader cenną pomoc brytyjskim władzom wojskowym podczas wielkiej wojny. Powierzono jej nawet — bez wzgl. na jej płeć — urząd tak zwanego oficera politycznego na środkowym wschodzie i w raportach wojennych nazwisko jej wymieniane było wielokrotnie z największem uznaniem dla jej zasług. Kiedy Wielka Brytanja przyjęła mandat Mezopotamji i osadziła na tronie Bagdadzkim króla Faisala, stała się Miss Bell osobistością niezmiernie wpływową jako pośredniczka między władzami angielskiemi a ludnością tubylczą. Król polegał we wszystkiem na radach jej i wskazówkach, a naczelnicy plemion arabskich, przybywając do Bagdadu w sprawach politycznych, konferowali nasamprzód z Miss Bell, która referowała potem treść i wynik konferencji wysokiemu komisarzowi. Arabowie większe mieli do niej zaufanie, niż do kogokolwiek z europejczyków.

Z międzynarodowej wystawy w Bazylei

(Szwajcarja).

Park rozrywkowy pomyślany przez architektów jako port z okrętem, gdzie można tańczyć przy dźwiękach orkiestry. Obok znajduje się restauracja.

Koniec świata zapowiedziany plakatami.

Ludność miasta Brodu w Kroacji została zdjęta paniką wskutek dziwnych afiszów rozlepionych na rogach ulic, a których cel jest niewyjaśniony.

Niewyśledzeni sprawcy rozlepili w najwidoczniejszych miejscach drukowane plakaty, zapowiadające że w myśli tekstu Apokalipsy św. Jana nastąpi w najbliższym czasie koniec świata.

Władze lokalne zarządziły dochodzenie celem wykrycia nieznanych siewców paniki.

Próby zwalczania choroby raka.

medycznem piśmie angielskiem „The Lancet" podaje dr. T. Lumsden zdumiewająco dodatnie wyniki leczenia jednej ze specjalnych form raka u szczurów (sarcoma) surowicą, otrzymaną przez niego w londyńskim instytucie Listera. Dzięki surowicy tej, otrzymanej ze szczepienia królików, wyzdrowiały wszystkie szczury, dotknięte sarcomatycznym rakiem łap. Co ważniejsze stwierdził dr. Lumdsen, że przebyta kuracja ową surowicą, uodpornia szczury trwale na zarazek raka. Przeciw-surowica, otrzymana na drodze szczepienia owcy zarazka ludzkiego raka natychmiastowo zabija chore komórki. Przeciw-surowica ta, która może być wtryskiwana do wen myszy w ogromnych dozach bez żadnej szkody dla zdrowych tkanek, niszczy komórki rakowate. Dr. Lumsden wyraża przypuszczenie, że gdyby okazać się miało, iż przeciw-surowica, niszcząca raka myszy i szczurów, zdolna jest zabić ludzkie komórki rakowate, znalezionoby wreszcie środek, zwalczający tę nieuleczalną dotychczas chorobę. Oczywiście należałoby próby przeprowadzać nietylko pod mikroskopem, ale i na żywem ciele ludzkiem. W każdym razie dokonany został ważny krok naprzód w zwalczaniu strasznej tej klęski ludzkości.

Rozmaitości.

× **„Przez roztargnienie".** Sąd w Hannowerze zajmował się ostatnio ciekawym wypadkiem bigamji. Oskarżony był z powodu krzywoprzysięstwa pewien Berlińczyk, a już w 1921 roku powtórzył swoją lekkomyślność, ożeniwszy się po raz drugi, aczkolwiek pierwsze małżeństwo nie było zerwane. Z powodu bigamji został wówczas skazany na sześć miesięcy więzienia, karę tę mu jednak odroczono.

Skorzystał z tego niepoprawny amator małżeństwa i ożenił się po raz trzeci, złożywszy przed urzędnikiem przysięgę, że jest kawalerem. Podczas ostatniej rozprawy sądowej, której przysłuchiwała się trzecia żona oskarżonego, ten podał na swe usprawiedliwienie, że jest.. bardzo roztargniony i zapomniał o swych poprzednich małżeństwach. Sąd skazał go na miesiąc więzienia.

Ciekawą jest rzecza, czy roztargniony bigamista ożeni się po raz czwarty?

× **Grecki teatr w Syrakuzie.** Wiosną roku 1927 mają być wznowione przedstawienia w greckim teatrze w Syrakuzie. W tych dniach przybywa do Syrakuz kierownik teatru, Enore Romagnoli, by wraz z rządem wybrać sztuki jakie teatr wystawi. Oprócz „Medei" Euripidesa, na scenie ukażą się: „Chmury" Arystofanesa, „Cyklop" Euripidesa i Sofoklesa, „Satyr na polowaniu". Później przedstawienia mają być powtórzone w teatrze rzymskim w Ostji.

× **Nowy aparat dla głuchych.** W zakładzie dla głuchoniemych dzieci w Hull, odbyły się próby nowego aparatu, wynalezionego przez inż. Calvard, a próby te uwieńczone były niespodziewanym skutkiem. 80 procent znajdujących się w zakładzie dzieci, przy pomocy nowego przyrządu po raz pierwszy w życiu usłyszało tony muzyki i mowy ludzkiej. Aparat jest rodzajem małego przyrządu radjo, wprowadzającego fale głosu wprost do ucha człowieka.

× **Dziewięcioletnia gwiazda teatralna.** Paryski komunikat prasowy zawiadamia o bliskiem przybyciu do Europy na parowcu „Lewiatan" 9-cio letniej „gwiazdy" scenicznej, Doris Nodlinger, wybranej z pośród występujących na deskach teatralnych dziatwy amerykańskiej. Po specjalnem przedstawieniu jakie urządzone ma być dla dziennikarzy francuskich, młodziutka artystka uda się na objazd pierwszorzędnych stołecznych scen europejskich, przedewszystkiem, aby się popisać fenomenalnym talentem swoim przed władcami rozmaitych krajów", jak podkreśla jej impresarjo.

× **Elektryczność na usługach rodzin amerykańskich.** Amerykański związek klubów kobiecych publikuje ciekawe cyfry o użytku elektryczności w amerykańskich domach. Ankieta przeprowadzona przez związek w miljonach rodzin, w wielkich miastach Ameryki, wykazała, że dwie trzecie z nich około 60 procent posiada zarówno telefony jak i samochody, 47 procent posługuje się odkurzaczami elektrycznemi, 23 proc. posiada elektryczne maszyny do prania, a 70 procent prasuje przy pomocy elektryczności itd.

× **Puszkin według bolszewickiej recepty.** Leningradzka wytwórnia filmowa przystąpi w najbliższym czasie do sfilmowania obrazu znakomitego poety rosyjskiego Aleksandra Puszkina. Przygotowania do tego filmu mają dość ciekawą historję. Opracowanie scenarjusza powierzono dwom profesorom uniwersytetu Kazańskiego: Gardonowi i Czerwjakowi. Obydwaj uczeni nadzwyczaj sumiennie opracowali scenarjusz filmu, korzystając przytem z bogatego materjału naukowego i historycznego. Kiedy gotową pracę przedłożono kierownikom wytwórni, ci oświadczyli, że treść filmu nie jest dość rewolucyjna. Wobec tego polecono reżyserowi Iwanowskiemu przeprowadzić w scenarjuszu pewne zmiany, odpowiadające rewolucyjnym nastrojom rosyjskich bywalców kin. Iwanowski dorobił więc kilka scen, noszących mniej lub więcej rewolucyjny charakter, a mianowicie: zesłanie Puszkina do Michajłowskiego, stosunki poety z dekabrystami, konflikt Puszkina z carem itd. Film ten prześwietlany będzie pod nazwą „Poeta i cesarz".

Humor i satyra.

PIERWSZA MYŚL.

Automobil przejechał chłopca sprzedającego gazety na Polach Elizejskich. Chłopcu nic się nie stało, a gdy przestraszony kierowca zapytał go: „O czem teraz myślisz, mój chłopcze", mały gazeciarz odpowiedział: „O tem, że mnie boli noga, nie będę mógł sprzedawać gazet, wobec czego pan powinien kupić odemnie wszystkie pisma"

SŁODKA WYMÓWKA.

Żona: — Toś ty, nieponiu, cały dzień jedną rybę łowił?

Mąż: — Duszko, przypomnij sobie, ile czasu tyś potrzebowała, żeby mnie złowić!

PIERWSI PIONIERZY.

Jim i Dad wędrują z całą rodziną w kierunku Far West Jak wielu ich poprzedników, ruszyli na poszukiwanie fortuny. Założą miasto, jak tamci, zbogacą się — wzorem innych.

Pełni odwagi, nadziei i ufności w skrupuły wędrują przed siebie...

— Nie rozumiem, rzecze Jim, dlaczegoś zabrał ze sobą ludzi, niekoniecznie niezbędnych, nie mamy zbyt dużo prowizji:..

— Ależ mój drogi, odpiera zdziwiony Dad, oni wszyscy są potrzebni i użyteczni.

— Wydaje ci się tylko. Naprzykład ten starzec, tam na prawo, który ledwo powłóczy nogami..

— Dziadek? Zainauguruje cmentarz!

DRUKARNIA POMORSKA TOW. AKC. GRUDZIĄDZ.
Naczelny redaktor: Stefan Machalewski.
Odpowiedzialny redaktor: Izydor Sredzki.

Ś. P.

z hr. Olizarów

Honoryna Hrabina Pruszyńska

obywatelka ziemska z Wołynia zasnęła w Bogu przeżywszy lat 68.

W nieutulonym żalu uwiadamiają znajomych, prosząc o westchnienie do Boga

Syn i córka.

Msza św. za spokój Jej duszy odprawioną będzie o godzinie 9-ej w kościele garnizonowym dnia 5-go sierpnia, a wyprowadzenie zwłok tego samego dnia o godzinie 16 ej z domu żałoby ulica Kwiatowa 28 na cmentarz garnizonowy. [8202

Przetarg przymusowy.

W piątek, dnia 6 sierpnia, o godzinie 11-tej przed poł., sprzedawać będę w drodze przetargu przymusowego najwięcej dającemu za natychmiastową gotówkę następujące rzeczy:

fortepian, 2 kanapy, lustro z podstawą, duży stół, 8 krzeseł, 3 okna firan, regulator, szafę żelazną, barometr, rzędownik, 2 powózki wyjazdowe, maszynę do trawy cięcia, śrótownik, 3 krowy, około 6 mórg jęczmienia i około 4 morgi owsa na pniu oraz rozmaite inne przedmioty.

Miejsce sprzedaży **Niemieckie Węgrowo**, pow. Grudziądz, gospod. p. Burczyńskiej. 7637 **Józefowicz**, kom. sąd, Grudziądz.

Losy do V. klasy

Polskiej Państw. Loterji Klas.

8165 do nabycia.

Ostatni termin odnawiania losów do V. klasy 6-go sierpnia 1926 r.

Co drugi los wygrywa. Główne wygrane: 400.000 zł, 250.000 zł, 150.000 zł

Ciągnienie od 11 sierpnia do 13 września

Cena losu dla nowonabywców ¼ 50,— zł

Kolektura Loterji Państwowej

Grudziądz - ulica Stara nr. 11

Biuro otwarte od godziny 9—12 i 3—6

Kupuję Pożyczkę Konwersyjną i Kolejową

Młodszego

książkowego

poszukuje od zaraz Instytucja Finansowa. Zgłoszenia z podan. życiorysu i odpisu świadectw do Głosu Pomorsk. nr. 9094pm

Kupno okolicznościowe

Ciężki **zegarek złoty**, 3 kop., Savonet, system Glashütte, anker, na 15 kamieniach, za 300 złotych, oraz złoty zegarek damski, na 15 kamieniach, ze złotą bransoletką za 85,— złotych do sprzedania. 7636

B. Papier, Mickiewicza 21, I ptro

Zboże do siewu!

1. Żyto Petkuskie	1. odsiew
2. Pszenica Stieglera nr. 22	2. odsiew
3. Pszenica Szl.-Epp Bielera	2. odsiew

uznane przez „Pom. Izbę Roln." - Toruń

Ceny za 1. odsiew — 30%

7605 „ „ 2. „ — 25%

ponad notow. giełdy poznańsk. zbożowej.

Żyto tylko w drodze wymiany (100:150)

Wiechmann

Dom Radzyn - powiat Grudziądz.

ZĘBY

Specjalność: zęby bez płyty Reperacje szczęk, przeróbki natychmiast i tanio. Żadne ceny luksusowe. Jacobsona Laboratorjum techniczno-dentystyczne 8197

Plac 23-go Stycznia nr. 23, II piętro

Stałe ogłoszenia

w Głosie Pomorskim

przynoszą

największe korzyści!

Hotel Król. Dwór

W piątek, dnia 6 bm.

Wieczorek familijny.

Grudz. Palarnia Kawy Słodowej

poleca Szan. Kupcom doborowy towar luźny i paczkowany po cenach umiarkowanych. 8111

Z poważaniem

Fr. Kostrzewski, Grudziądz

ul. Kalinkowa 17, tel. 260

Nerwowi, schorzali, cierpiący

na bezsenność brak sił i energji, niechaj używają Sanator, a pozbędą się wszelkich dolegliwości i będą się czuli jak odrodzeni. Nie otrzymacie w waszej aptece, piszcie do: Sanator Bydgoszcz 9. a otrzymacie darmo próbę i opis. [7125

Piegi

żółte plamy opaleniznę usuwa pod gwarancją aptekarza **Jana Gadebuscha**

Axela krem od piegów

¹/₁ sł. 4.50 zł, ½ sł. 2,50 zł

Axela mydło

1 kaw. 1,25 zł, 3 kaw. 3.50 zł w Grudziądzu do nabycia w następujących drogerjach:

L. Edmund Hanczewski (6283

F. Lange, ul. Chełmińska 56

D. Klimek Fa „Alchemia"

W. Becker, Plac 23 Stycznia

„Drogerja Bałtyk" Lipowa 5

F. Kyser, Rynek nr. 12.

SMALEC

Śledzie

Domieszka do kawy prawdziwa Franca

Konserwy rybne

Czekolada Sarotti

Mydło do prania i toaletowe

Esencja octowa

Cukierki

Zapałki

Urbin i Dobrolin oraz wszelkie inne towary kolonj.

po najtańszych cenach hurtown. detalicznych poleca

R. Lubner & Co

Kościuszki 34

Telefon 397 7140

Artykuły 7609

szkolne

Tablice łupkowe, rysiki, kajety szkolne, bruljony, ołówki, guma do wycierania, papier listowy, kancelaryjny i konceptowy, teczki listowe i kasetki, przybory biurowe, torebki, papier pakowy i pergamentowy [7609

Najlepsze źródło dla odsprzedających.

»Segrobo«

T. z o. p., Hurt. art. piśm.

Bydgoszcz

w domu Hotelu Gelhorna

Baczność!

Fotografje paszportowe

w pół godzinie [7340

Zakład fotograficzny, 3-go Maja nr. 10

Wróciłem

Dr. Zambrzycki

Specjalista w chorobach wewnętrz. i nerw. **Grudziądz**, ul. Ogrodowa 35. [7614

100 mrg. pszen. ziemi przy szosie, 4 mrg. parku starego, 6 koni I klasy, 2 źrebaki, 3 krowy, z dobr. żniwem, 9 pokoi umebl. z powodu wyjazdu do Argentyny za 30 000 zł, 108 mrg. pszen. ziemi do dzierż. z całem żniwem i inwent przy mieście. Do objęcia potrzeba 9000 zł, 57 mrg. dzierż. z inwent. i żniwem, 4 klm. od miasta. — Do objęcia potrzeba 6000 zł Łaskawe zgłoszenia: Hotel Pomorski Grudziądz ulica Toruńska nr. 26

BANK LUDOWY

Tel. 421. Sp. z odpowiedzialn. nieogr. **Założony w roku 1890** Tel. 421.

GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 21.

Załatwia interesa bankowe, Przyjmuje wkładki oszczędn. i oprocentowuje wedł. umowy

Zakupuje i sprzedaje

waluty zagraniczne, złote, srebrne i papierowe.

Udziela pożyczek:

na weksle — na podkład złota i srebra i w rachunku bieżącym

7507

Szmaty

przeprane do czyszczenia maszyn **kupuje** w mniejszych i większych ilościach

Drukarnia Pomorska

Sprzedaże

Wózek dziecięcy

tanio do sprzedania

Malinowski, Toruńska 18

Motocykl „Indjan"

z przyczepką w dobrym stanie sprzeda „Nasz Sklep" ul. Sienkiew cza 8

Panie, dbałe o piękny biust

i jędrne piękne ciało, niechaj używają Sanator, jako codzienne pożywienie. Nie otrzymacie na miejscu, piszcie do: Sanator Bydgoszcz 9. a otrzymacie próbę i opis darmo. [7124

Kupna

Kupna domu

nowocz., w dobr. stanie ew. z ogrod. poszukuję. Of. Głos P. nr. 8196pm

Każdą ilość

drzewa świerkowego

w wałkach 1 lub 2 m, średnicy od 13 do 25 cm kupi 6667

Wielkopolska Papiernia

Bydgoszcz-Czyżkówko

telefon 1151-1137

Adr. telegr. „Papyrus"

Dzierżawy

Fachowiec poszukuje **dzierżawy mniejszej restauracji** ew. przejmie w dzierżawę wyszynk. Zgłoszenia do Głosu Pom. nr. 8170pm

Mieszkania

Bezdzietna rodzina z 3 osób poszukuje od zaraz

3 pok. mieszkania

z przynal. Wpłata podług umowy. Zgłosz. do Głosu Pom. nr. 8195pm

Poszuk. **pokoju** w centr. miasta u solidn. państwa dla 2 braci z utrz. bez pościeli. Łask. oferty do Gł. P. 8201pm

1—3 bardzo gust. umebl. pokoje

z balkonem, osob. wejśc. ew. z używ. kuchni do wynaj. Oglądać od 11—6 Kilińskiego 8, I prawo

Posady

Poszukuję pracy biur. jakiejkolwiek od zaraz. Zgł. do Głosu Pom. nr. 8192pm

Poszukuję **kilka**

nakładaczek

Drukarnia Kaszewskiego Toruńska 18 [7640

Sekretarka dominj.

dokł. obeznana z sołectwem, poszukuje posady. Może zająć się podwórzem. Zgłoszenia do Głosu Pom. nr 8204pm

Książkowa młodsza, obeznana z księg. ameryk., ładny charakter pisma, potrzebna zaraz. Łaskawe zgł. z pod. pensji i odp. świad. do Głosu P. nr. 8200pm

Dzielna ekspedjentka

do składu elektrotechn. ze znajom. prac biurow. natychm. poszukiwana. Oferty złożyć do Głosu Pom. pod nr. 8199 pm.

Panienka

intelig., umiej. szyć, do dziewcz. 8 lat potrzebna. Of. Głos P. nr. 8193pm

Różne

3-5000 zł

pożyczki poszukuję za zastrzeżeniem swtl. dewal. gwarancja hipoteczna. Łaskawe zgłoszenia do Głosu Pom. nr. 9091pz

Matki, chcecie wasze dzieci

zdrowe wychować od niemowlęcia aż do wieku dojrzałego, karmcie je Sanatorem. Jeżeli na miejscu nie otrzymacie, piszcie po próbę i opis do: Sanator Bydgoszcz 9.

Nadzwyczaj tania

Wyprzedaż Sezonowa

Ceny zredukowaliśmy o **25** do **40** procent i sprzedajemy dopóty zapas starczy:

Płaszcze męskie teraz	38,— 28,—	**18**⁰⁰
Garnitury męskie teraz	68,— 58,— 48,— 38,—	**28**⁰⁰
Pończochy florowe teraz	3,90 2,90 1,90	**0,90**
Płaszcze damskie teraz	68,— 58,— 48,— 38,— 28,—	**18**⁰⁰
Suknie damskie teraz	38,— 28,— 18,50 15,50 12,50	**9**⁵⁰
Spódniczki damskie teraz	20,— 15,— 12,— 9,50	**8**⁵⁰
Bluski damskie teraz	12,— 9,50 7,50	**5**⁰⁰
Swetry damskie teraz	12,— 10,50 6,50	**3**⁹⁰
Kołdry na białej wacie teraz	42,—	**38**⁰⁰
Materjały na garnitury i płaszcze teraz m	8,50 7,50	**4**⁹⁰
Materjały popelinowe teraz m	11,25 8,50	**6**⁹⁰
Materjały na koszule teraz m	1,60 1,40	**1**³⁵

Uprasza się o wykorzystanie tej tak korzystnej okazji!

Szmechel i Rozner Tow. Akc.

Telefon nr. 160 ~ **GRUDZIĄDZ** ~ Wybickiego 2/4.

7618

RODACY!

PAMIĘTAJCIE!

że najtaniej i najlepiej kupuje się materjały piśmienne, instr. muzyczne i przybory, księgi handlowe, podręczniki szkolne itd. u

Władysława Kulerskiego

Grudziądz ul. Pańska 19.

7630 Tamże wykonuje się druki, pieczątki, bloki kasowe itd., po przystępnych cenach spiesznie i gustownie

Eleganckie suknie damskie

jedwabne, aksamitne, wełniane, ryps, popelina po niskich cenach, suknie już od **15** zł poczawszy oraz bluski, swetry, p'aszcze, kapelusze już od **8** zł.

Salon mód - Z. Lubomska - Grudziądz - Rynek 21

POŃCZOCHY

7610 jedwabne, fil d'ecosse, jedwabne i florowe, bawełniane.

Skarpetki męskie i dziecięce poleca w dużym wyborze po cenach **przystępnych**

Pomorska Fabryka Pończoch

Grudziądz, ulica Groblowa (Plac Kąpielowy) Telefon 284

Sprzedaż detaliczna również w sklepie „SPORT" Plac 23-go Stycznia

TAPETY

w wielkim wyborze. Kolekcje na żądanie odwrotnie

Linoleum • Dywany i Chodniki kokosowe

Ceratę na stoły i wózki dziecięce

w najrozmaitszych kolorach i deseniach 7596

Wszelkie **farby, laki, pędzle, pokosty, klej i terpentynę** poleca po przystępnych cenach tylko pierwszorzędnej jakości

P. Marschler, Grudziądz Pl. 23 Stycznia 18 Telefon nr. 517.

MYDŁO Loran	odznacza się silnym zapachem jest niezrównane w jakości
MYDŁO Miaflor	usuwa wszelkie nieczystości skórne
MYDŁO Glicerynowe	przezroczyste, dla delikatnej cery
MYDŁO Przemysławka	o znanym zapachu „Przemysławki", odświeża i wzmacnia cerę
MYDŁO Fleurs de Stamboul	mydło wybotowe, zapach o tendencji perfum wschodu

7012

Oryginalne tylko z firmy

Henryk Żak

FABRYKA PERFUM, KOSMETYKÓW i MYDEŁ.